

Formuekonto 2,75% p.a. med 3 års binding - Ring 70 10 29 48
* Renten er fast og gældende pr. 5/9-10.

Nykredit

VEJRET. Hegen set, men i Sydvestjylland måske lidt regn. 16-19 gr. Jævn vind til kuling.

DEBAT
Psykiatri er lige nu på vej fra slemt til værre
250.000 danskere lider af depressioner, 250.000 af angsttilstande, 75.000 af spiseforstyrrelser og 40.000 af psykoser. Så psykisk sygdom kommer os alle ved. Alligevel får mange dårlig hjælp, og lige nu er vi på vej fra slemt til værre. Situationen i psykiatrien er, at patienter kommer ind - og hurtigt ud igen - næsten om de er raskere eller syge. Formanden for psykiaterne skriver åbent brev til sundhedsministeren.

2 Side 11

INTEGRATION
Tjetjenens præsident tøjstjenkes for mord
De østrigske myndigheder mistænker Tjetjenens præsident, Ramsan Kadyrov, for at stå bag mordet på en af sine modstandere. I natten til Wien 13. januar 2009, især i forbindelse med Europamesterskabet i fodbold, blev der skudt på Kadyrov, men anlagde senere sag ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol mod sin tidligere chef. Anklagemyndigheden i Wien har overvåget tilfældet med Ramsan Kadyrov, men mangler beviser.

1 Side 9

POLITIKEN

Onsdag 8. sept. 2010
Årgang 126, Nr. 339
Pris 22,00
Kundecenter
Politiken 70 15 01 01
1. udgave
www.politiken.dk

Forfattere mister millioner

Litteraturen bliver barberet hårdt, når arbejdslegater til over 100 forfattere bliver indstillet næste år.

TORBEN BENNER

Danske forfattere kan se frem til en langt hårdere økonomisk hverdag. En af deres største støtteordninger, den særlige Litteraturpulje på ti millioner kroner under Statens Kunstråd, ophæves i år. Og der er kun begrænset politisk vilje til at videreføre ordningen.

»Hvilken er særlig vigtig for hele vækstlaget i dansk litteratur, siger formand for Forfatterforeningen, Lotte Garbers.

Litteraturpuljen kan søges af alle forfattere, der er berettigede til bibliotekspenge, også dem, der kommer under minimumsgrensen på 1.800 kroner.

»Bortfalder puljen, vil der ikke være penge til dem. Og selv om ti millioner kroner ikke lyder så meget, så gør det altså nas på en gruppe, der i forvejen har meget lav indtjening, siger Lotte Garbers.

Sidste år modtog 111 forfattere arbejdslegater på 100.000 og 150.000 kroner fra Litteraturpuljen.

Kulturminister Per Stig Møller (K) siger, at han er opmærksom på problemet, men ikke kan love noget. Ordningen er en aftale mellem regeringen, DF, S, SF, de radikale og Enhedslisten. Den blev indført for otte år siden og udløber i år.

»Men hvis partierne vil åbne puljen igen og kan finde penge under finanslovsforhandlingerne, så vil jeg ikke sætte stopper for det, siger han.

Også en anden særlig pulje til forfatterne stopper i år. Det er for hjælpen af bibliotekspenge på fem millioner kroner årligt.

Samlet set er der altså 16 millioner kroner færre til litteraturen på regeringens finanslovsudspil for 2011.

Umiddelbart ser det ikke ud til, at forfatterne undgår heriblandt midt paraquat, som selv i meget små doser kan føre til forgiftninger, der udløser lungerne. Paraquat har i flere år været forbudt i EU.

Arbejderne, som Politiken har mødt i Malaysia, siger, at mange af dem lider af bl.a. udslæt, åndedrætsbesvær og negle, som bliver røde og går i opløsning, hvilket er klassiske symptomer på forgiftning med sprøjtgemidler. De fortæller også om mangelfuld lægehjælp, og at de får besyttelsesudbyr som tunge gummi-støvler og kraftige handsker, der er ubrugelige i Malaysias fugtige varme.

United Plantations ejer i Malaysia kæmpeområder med palmetræer, hvis frugter anvendes til at fremstille palmeolie. Noget af olien ender hos fødevarsejere som Nestlé, Kraft, Mars og Arla, der bruger den i kendte mærker som Mars-Bar.

Giftskandale | Arbejdere bliver syge på dansk kontrollerede plantager

Palmeolie og sprøjtgemidler
Palmeolie er en af verdens mest brugte fødevaringsredienser. Malaysia er sammen med Indonesien de to største producenter, og dansk kontrollerede United Plantations er blandt de største plantageejere i Malaysia.

Fra frugt til forbruger
United Plantations har store træer med på mellemstore. De sprøjtes bl.a. med paraquat, en af verdens farligste sprøjtgemidler.

Frugterne fra træerne sendes til raffinaderier som Aarhus-Karlskøbenhavn og United Plantations er storaktive i her på stedet. Både frugten og kernerne i olie.

Aarhus-Karlskøbenhavn sælger olie videre til mange forskellige firmaer - bl.a. mejerigiganten Arla Foods, Aarhus-Karlskøbenhavn også chokoladeproducenterne Nestlé, Mars og Kraft, er nogle af de store kunder.

Ud over læstoffer som chokolader, kakaog og frøvarer findes på dem i en række andre produkter som søber, kosmetik og stearinlys.

Der er ingen mistanke om, at giften findes i de færdige produkter.

Arbejderne på United Plantations klager over lidelser, der er massive symptomer på forgiftning med sprøjtgemidler.

Kvalme
Uregelmæssig hjerterytme
Åndedrætsbesvær
Udslæt
Negle, der er ved at falde af

Stor dansk virksomhed bruger livsfarlig sprøjtgift

Fødevarerigenter som Arla og Kraft overvejer at droppe samarbejde med dansk plantagevirksomhed i Malaysia, fordi arbejderne siger, de bliver syge.

CLAUS BLOK THOMSEN, MALAYSIA
OG MICHAEL LUND

Danskt kontrollerede plantagevirksomhed United Plantations i Malaysia udsætter sine arbejdere for livsfarlige sprøjtgemidler. De siger, at de er cirka 20 arbejdere, som Politiken har mødt på United Plantations. Han taler ligesom de øvrige arbejdere på betingelse af anonymitet, da han frygter ledelsen.

Mange af landarbejderne søger hjælp hos Ravindran R. Naidu, der er læge i en lille by tæt på United Plantations hovedkvarter i Malaysia. Det gør de, fordi United Plantations ifølge ham ikke vil betale for behandling.

»Jeg vil tro, at jeg i gennemsnit får besøg af fem-ti landarbejdere om måneden fra United Plantations, som bærer tegn på at være forgiftet med sprøjtgemidler, siger han.

Tilføjere på året udgav den malaysiske græsrodsorganisation Tenaganita en rapport, som også dokumenterede, at mange af landarbejderne lider af bl.a. udslæt og åndedrætsbesvær. Rapporten får en af Danmarks førende pesticidspertur, professor på Institut for International Sundhed på Københavns Universitet, Flemming Konradsen, til at kritisere forholdene på United Plantations.

»Overordnet set tyder arbejdernes selvrapporterede symptomer på, at der er problemer i arbejdsmiljøet, hvor arbejderne udsættes for pesticider, siger han og kalder forholdene for ubekymrende.

Kraft og Arla kræver en forklaring
United Plantations' danske direktør, Carl Bek-Nielsen, ønsker ikke at udtale sig til Politiken. Han har hidtil forsvaret brugen af sprøjtgemidler paraquat, men da Politiken for nogle uger siden kontaktede bl.a. Nestlé og Kraft, udsendte han to dage efter en pressemeldelse, hvor han skrev, at virksomheden efter henvendelse fra nogle af sine shoppedkunder havde besluttet at stoppe brugen af paraquat til nyd.

»Ifølge landarbejderne bruger United Plantations imidlertid mange andre farlige sprøjtgemidler - angiveligt også sprøjtgemidlet monocrotophos, som regnes for endnu farligere end paraquat. Det vil ligeså i selskabet dog hverken be eller afkræfte.

United Plantations sælger meget af sin palmeolie til firmaet Aarhus-Karlskøbenhavn, som delvist ejes af United Plantations. På Aarhus-Karlskøbenhavn bliver olien forarbejdet og solgt videre. Både Arla og chokoladegiganten Kraft oplyser, at de er nogle af køberne.

Kraft kræver nu en forklaring og vil undersøge, om de fortsat skal have palmeolie fra Aarhus-Karlskøbenhavn.

»Vi hverken vil eller kan have underleverandører, som ikke tager sig af arbejdsforholdene for deres ansatte på en ordentlig måde, siger kommunikationschef i Kraft, Kjersti Oppen.

Samme tone lyder fra Ulla Nilsson, ansvarlig for arbejdsmiljø i Arla Foods:

»Vi vil straks tage sagen op med Aarhus-Karlskøbenhavn og bede om en forklaring og kræve, at de får styr på forholdene på plantagerne.

Både Nestlé og Mars reklamerer med at have en meget skarp etik politik. Men over for Politiken ønsker Nestlé ikke at kommentere »kommercielle relationer, og hos Mars vil talsperson Mette Fjeldsøe ikke tage stilling til det, hun betegner som »spåstændt, og hæfter sig ved, at United Plantations har lovet at stoppe brugen af sprøjtgemidler paraquat.

Claus Blok Thomassen@pol.dk

»Jeg er bange for at blive syg«
3. sektion forside
»Arbejdere fortæller om sprøjtgemidler og helbredsproblemer«
www.politiken.tv

POLITIKEN MENER

Effektfuld
S-SF's skoleplan har fokus på det, der virker

Nogle gange er det bare et lille skub, man har brug for. Sidste år kom der et sådant lille skub fra Undervisningsministeriet. Det skete i form af en besked om penge, som på et begrænset antal skoler skulle bruges til at ansætte såkaldte undervisningsassistenter, dvs. ikke læreruddannede medarbejdere, som i den daglige undervisning kunne assistere læreren med at skabe ro i klassen eller på anden-afslænde - vis gå til hånd.

Nu viser en midtvejs-evaluering, at ordningen har været en kæmpe succes. Børn, lærere og ledere er så begejstrede for ordningen, at nogle kommuner ligefrem selv har gravet dybt i lommeerne for at kunne rulle forløbet ud til flere skoler.

I BEGRYNDelsen af loven med 5 og SF sig så klar med endnu et skub til folkeskolen. Denne gang er væsentlig større skub. Ifølge det fælles finanslovsudspil skal folkeskolens skoledes fremover have 750 mio. kr. mere om året - til bl.a. at nedstøtte den maksimale klassekvotient fra 28 til 24, indføre optækningsordninger i indskoling og tilbyde lektilhjælp.

Dette gør samlet set udspillet til et af de mest ambitiøse og lærkomne bud på en ny kurs, som folkeskolen længe har set. Her er nemlig tale om forskning, som i modsætning til mange af 00'ernes skoletiltag faktisk har en dokumenteret effekt.

Iag nu forslaget om færre elever i klassen i praksis er den gennemsnitlige klassekvotient i dag med på ca. 20 elever, men at forslaget alligevel langt fra er ligegyldigt, understreges af, at man i nogle kommuner faktisk kan finde på at samle små parallelklasser på 7, 8 eller 9 elever i én klasse og dermed muligvis have på 26-28 elever. Dette er selvfølgelig en betragtelig billigere løsning, men at storklasserne går ud over den enkelte elevs faglige udbytte, er veldokumenteret. Og dem, det især går ud over, er dem, der i forvejen har svært ved det hele - og som i forvejen bevæger sig på kanten af uddannelsessystemet.

Ingen bør være i tvivl om, at tolkeordningen i indskolingen mv. er tiltag, der virkelig koster penge. Derfor er det helt afgørende, at 5 og SF er villige til at sætte kroner bag og gennemføre det med omtanke. Men man skal nu heller ikke underkende den økonomiske gevinst, der ligter forude i form af besparelser: I dag lægger specialundervisningen f.eks. beslag på hele 30 pct. af de samlede skoleudgifter. Dette er helt uholdbart i længden, og kan man med færre elever og flere lærere i normalklassen vende denne udvikling, kan man for alvor tage et skridt i den rigtige skoletiltagning. pap

FORFATTERSTØTTEN FALDER 2. SEKTION SIDE 3

CERUTIEMI COMPUTER TASKE
Pris: 2.999 kr. Alm. pris: 4.999 kr.
Køb på politikens.dk eller i Pladsbutikken, Vestergade 22, København K.

POLITIKEN PLUS

5078 1309 10136 00030

KGL. HOFLEVERANDØR

OLE LYNGBAARD COPENHAGEN

GRAND OPENING

VELKOMMEN TIL VORES NYE FLAGSHIP STORE PÅ NY ØSTERGADE 4, KØBENHAVN K.

“Jeg er bange for at blive syg

Åndedrætsbesvær og negle, der er ved at falde af. Arbejderne på stor dansk plantagevirksomhed i Malaysia siger, at de bliver syge af at arbejde med sprøjtegifte. Ledelsen nægter at udtale sig, men virksomheden anvender bl.a. en farlig sprøjtegift, som længe har været forbudt i Danmark.

Det er de færreste danskere, der kender navnet United Plantations. For selv om det er en stor dansk kontrolleret virksomhed, ligger den mange tusinde kilometer væk fra Danmark – i Malaysia.

Her råder den over enorme arealer, hvor grønne palmetræer står på lige rækker. Virksomheden, som ledes af de to danske brødre Carl og Martin Bek-Nielsen, tjente alene sidste år over en halv milliard kroner efter skat på de små rødbrune frugter, som hænger i palmetræerne. De bliver omdannet til palmeolie, som bruges i en lang række forskellige produkter – fra sæbe og kosmetik til chokolade.

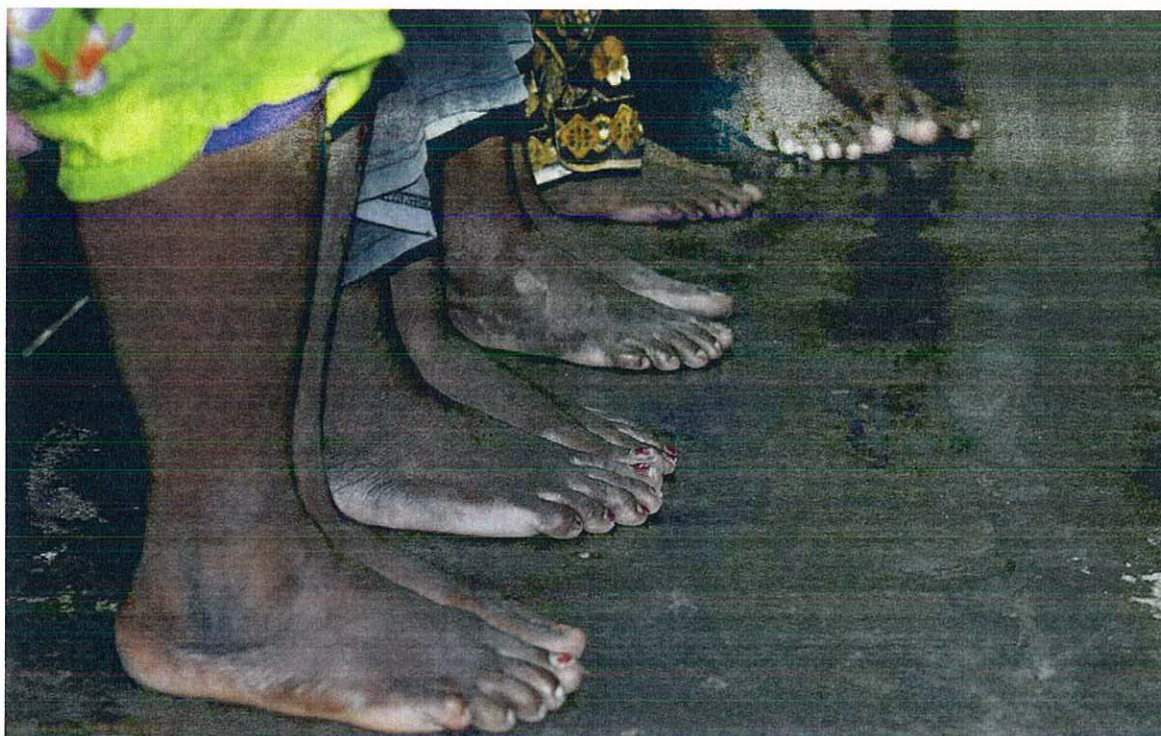
CLAUS BLOK THOMSEN, MALAYSIA

Når danskerne derfor køber for eksempel Mars Bar eller Tobleronechokolade, kan der nemt være palmeolie i fra United Plantations.

På sin egen hjemmeside roser United Plantations sig selv for at være en ansvarsbevidst virksomhed, der er førende i bæredygtig udvikling. Alt ville således være godt, hvis ikke det var, fordi de fattige landarbejdere på virksomheden kunne fortælle en helt anden historie. En historie om, hvordan de sættes til at arbejde med farlige sprøjtegifte, som de siger gør dem syge.

Landarbejderne bor i små huse inde på plantagen. Her møder Politiken dem. Men møderne foregår bag nedrullede gardiner, for landarbejderne er bange for ledelsen. Derfor ønsker ingen heller at stå frem med navn og billede. Et af møderne foregår i et lille rum, hvor flere arbejdere er forsamlet.

En mand viser sin ene hånd frem. Hu-

ANGST. Arbejderne på United Plantations vil ikke fotografæres, så de kan genkendes. De er bange for represalier, siger de. Foto: Claus Blok Thomsen

Når jeg spildte noget af giften på min arm, faldt hårene på armen af
Ansæt på UP

den rundt om neglene på to af fingrene er svulmet op, og neglene er mærkeligt røde og ser ud, som om de er ved at falde af. Han fortæller, at hans arbejde er at sprøjte palmerne med en håndsprøjte, og han bruger blandt andet det meget farlige sprøjtemiddel paraquat.

»Jeg er bange for at blive syg, fordi jeg ofte får paraquat på fingrene, når jeg holder om sprøjten med fingrene«, siger han. Netop negle, der falder af, er et klassisk symptom på paraquatforgiftning.

20 ansatte interviewet

I alt har Politiken de seneste par uger interviewet cirka 20 landarbejdere på United Plantations, der sammenlagt har omkring 5.000 ansatte.

Politiken ville gerne have haft en kommentar fra den administrerende direktør, Carl Bek-Nielsen. Men det har ikke været muligt. Da Politiken havde interviewet landarbejderne og derefter kon-

taktede ham, kaldte han i en mail Politikens adfærd for »direkte tillidsbrydende« og afviste at besvare spørgsmål.

Derfor har det ikke været muligt at få oplyst, hvor mange forskellige sprøjtegifte virksomheden bruger. Men United

Plantations har tidligere indrømmet, at virksomheden blandt andet bruger det stærkt omdiskuterede sprøjtemiddel paraquat. Det er forbudt i EU og en række andre lande, men tilladt i Malaysia.

Faren ved paraquat er, at det er meget giftigt, og man kan dø eller få alvorlige skader på typisk lungerne, hvis man får selv små doser af det ind i kroppen gennem sår eller via næsen og munden. Når paraquat er særligt omdiskuteret, skyldes det også, at man ikke kan behandle forgiftninger med stoffet, fordi der ikke findes nogen modgift.

United Plantations har forklaret, at »kun« 5 procent af virksomhedens samlede pesticidforbrug er paraquat, men det svarer stadig til næsten 6 ton om året ifølge en udregning baseret på tal fra virksomhedens egen hjemmeside.

Fortsættes side 10

www.politiken.tv

Se landarbejderne på United Plantations fortælle om arbejdet med sprøjtegifte og deres problemer med helbredet.

Danmarks bedste lønkonto

Hvorfor være tilfreds med 0 %

Hos os får du minimum 0,75 % på helt almindelige løn- og budgetkonti

Læs mere på Basisbank.dk eller ring 7022 0929

Jeg er bange ...

Fortsat fra forsiden

Arbejdet med at sprøjte palmerne bliver delt ud på små hold af arbejdere, og det er sådan et hold, Politiken møder den aften, hvor en af mændene viser sine opsvulmede fingre frem. Både han og hans kolleger fortæller om arbejdsforhold, som står i skærende kontrast til det billede, United Plantations giver af sig selv som mønstervirksomhed.

Når man arbejder med farlige sprøjtegifte, er det reglementerede beskyttelsesudstyr – ud over lange bukser og langærmede bluser – normalt gummistøvler, gummiforklæde, gummihandsker, beskyttelsesbriller og ansigtsmaske. Nødvendigheden af eksempel gummiforklæde kan dog variere lidt, afhængigt af giftigheden i det sprøjtemiddel, som anvendes.

Arbejderne siger, at den øverste ledelse fortæller dem, at de skal bruge beskyttelsesudstyret, men alligevel tager de ofte af. Allerede først på formiddagen sniger temperaturen sig op på over 30 grader i Malaysia. Derudover er luftfugtigheden tårnhøj, så luften føles som en våd, klam dyne, der konstant lægger sig om én.

»Ved du, hvor varmt det er at gå rundt med handsker, maske, gummistøvler, briller og alt det andet udstyr en hel dag? Det kan vi simpelthen ikke holde ud«, siger en af mændene.

Han siger, at han ofte tager handskerne, masken og brillerne af, når det bliver for varmt.

»Derudover er handskerne af dårlig kvalitet, og der er ofte rifter i dem. Så paraquaten og de andre sprøjtemidler kom-

mer ind, selv hvis jeg beholder dem på«, siger han.

Hvert hold af sprøjtearbejdere har en leder. Mandens holdleder sidder lige ved siden af ham under interviewet. Også han siger, at det er uudholdeligt at have beskyttelsesudstyret på i varmen.

»Vi tager kun det hele på, når en af ledelsens opsynsmænd kommer forbi«, siger holdlederen.

Ikke arbejdernes ansvar

Shafinaz Suhaimi er programleder i ngo-organisationen Tenaganita, som i mange år har kæmpet for at forbedre vilkårene for de malaysiske plantagearbejdere. Hun mener, at man ikke kan bebrejde arbejderne, at de tager beskyttelsesudstyret af og dermed udsætter sig selv for en alvorlig sundhedsrisiko.

»Ledelsen i United Plantations lægger byrden over på arbejderne ved at anvende sprøjtemidler, som kræver beskyttelsesudstyr, ingen kan holde ud at have på i 35 graders fugtig varme. I stedet burde virksomheden anvende mindre giftige sprøjtemidler, som ikke kræver kraftigt beskyttelsesudstyr«, siger hun.

Udadtil siger United Plantations, at virksomheden følger de strengeste sikkerhedsregler og har hidtil forsvaret brugen af paraquat. I 2002 lykkedes det ngo-organisationer at få forbudt paraquat i Malaysia. Men forbuddet blev ophevet igen fire år senere efter massivt pres fra bl.a. brancheorganisationen Malaysia Palm Oil Association, hvor United Plantations' administrerende direktør, Carl Bek-Nielsen, sidder med i organisationens styrelsesråd.

Kovending efter kritik

United Plantations viste således heller ikke nogen tegn udadtil på at ville stoppe brugen af paraquat, indtil Politiken begyndte at kontakte store internationale chokoladefirmaer som Nestlé, Mars og Kraft, der alle bruger palmeolie i deres produktion.

Denne olie køber de bl.a. af firmaet AarhusKarlshamn, som igen får noget af olien fra United Plantations.

Kun to dage efter at Politiken havde kontaktet disse firmaer, udsendte United Plantations pludselig en pressemeddelelse, hvor der stod, at virksomheden efter »henvendelser fra hovedkunder« havde besluttet at udfase brugen af paraquat til nytår.

Carl Bek-Nielsen har over for Politiken

ikke ønsket at svare på, hvorfor han pludselig vendte rundt på en tallerken, når han ikke mener, at der knytter sig nogen problemer til paraquat.

Men paraquat er tilsyneladende ikke den eneste problematiske sprøjtegift, som forbindes med United Plantations. Angiveligt benytter virksomheden også en anden sprøjtegift – monocrotophos – som er endnu farligere end paraquat.

Det har dog ikke været muligt at få det be- eller afkræftet af Carl Bek-Nielsen, da han heller ikke vil udtale sig om dette spørgsmål.

Monocrotophos bliver af Verdenssundhedsorganisationen, WHO, betegnet som et af verdens mest giftige sprøjtemidler. Det er så stærkt, at bare man indånder det i små doser eller får små dråber af det på huden, kan det trænge ind i kroppen og

lamme nervesystemet, så man dør. I milde tilfælde kan forgiftningen bl.a. skade lungerne.

I dag er monocrotophos forbudt over det meste af verden – inklusive Danmark. Men det er stadig tilladt i Malaysia, og det benytter United Plantations sig tilsyneladende af.

Politiken har talt med flere landarbejdere, som siger, at de jævnlig bliver sat til at anvende et produkt, som hedder Bullet.

Bullet er navnet på et sprøjtemiddel, hvor selve sprøjtegiften oftest er netop monocrotophos.

At United Plantations anvender Bullet, bliver også bekræftet, da Politiken op søger tre forskellige forhandlere af sprøjtemidler i en by tæt på United Plantations' hovedkvarter cirka tre timers kørsel nord

At disse symptomer overhovedet forekommer, indikerer, at landarbejderne ikke er tilstrækkeligt beskyttet
Flemming Konradsen, Københavns Universitet

FAKTA SÅDAN HAR VI GJORT

Politiken har i sidste måned i flere omgange mødet med omkring 20 landarbejdere på United Plantations. De fleste af interviewene er foregået inde på plantagen. Politiken er kørt ind i bil. En gang blev vi stoppet af en vagt. Her oplyste vi, at vi skulle besøge nogle af arbejderne på plantagen.

Ingen af landarbejderne har fået penge for at tale med Politiken, men i ét tilfælde har Politiken efter interviewets afslutning betalt et aftensmåltid på en restaurant til ca. 200 kroner for ni mennesker.

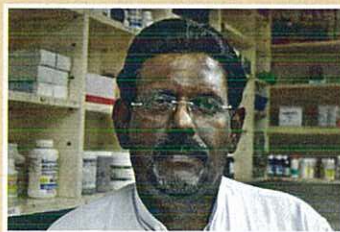
Læge: Mange er blevet forgiftet på United Plantations

CLAUS BLOK THOMSEN, MALAYSIA

Hver måned bliver læge Ravindran R. Naidu i gennemsnit opsøgt af mellem fem og ti landarbejdere fra den dansk-kontrollerede plantagevirksomhed United Plantations, fordi de bærer tegn på forgiftning med sprøjtemidler.

»Det kan være alt fra hududslæt og sår i munden til problemer med vejrtrækningen«, siger han.

Arbejderne kommer til ham, fordi de ifølge Ravindran R. Naidu ikke får den fornødne behandling på de to sundhedsklinikker, der er på plantagen. Han har sin egen klinik i byen

KRITIK. Ravindran R. Naidu har gennem flere år behandlet patienter fra United Plantations med symptomer på pesticid-forgiftninger. Foto: Claus Blok Thomsen

Sabak Bernam ikke langt fra United Plantations' hovedkvarter.

»Mange af mine patienter betaler selv for den behandling, de får hos mig, fordi planterne – inklusive United Plantations – ikke vil betale«, siger han.

Men med en gennemsnitlig løn på 38 kroner om dagen har arbejderne ikke råd til at betale for blodprøver, og derfor kan Ravindran R. Naidu ikke fastlægge, hvilke pesticider de efter al sandsynlighed er blevet forgiftet med.

»Jeg behandler patienterne ud fra de symptomer, jeg kan se på deres krop, og giver dem et brev med til ledelsen. Hvad der derefter

sker, ved jeg ikke«, siger Ravindran R. Naidu.

For nylig fik United Plantations nys om, at Politiken var på vej med en historie om virksomhedens brug af den farlige sprøjtegift paraquat. Derefter gik der kun et par dage, før United Plantations udsendte en pressemeddelelse om, at den netop havde besluttet at stoppe brugen af sprøjtegiften til nytår.

Sår ned ad ryggen

I pressemeddelelsen forsikrede virksomheden om, at den hidtil kun havde brugt sprøjtegiften under strenge sikkerhedsforskrifter, og at virksomheden de sidste »mange årtier« ikke havde haft nogen

for hovedstaden, Kuala Lumpur. Politiken giver sig ud for at være en mulig kunde, og alle tre forhandlere fortæller, at de med jævne mellemrum har solgt Bullet til United Plantations. En af dem tager en dunk med Bullet frem for at vise, hvilket produkt hun taler om. På etiketten står der, at giften er lavet af monocrotophos.

Sprøjter gift ind i træet

Forhandlerne fortæller, at man sprøjter giften ind i palmetræerne, når de er blevet angrebet af skadedyr, hvorefter giften spreder sig rundt i træet og ud i bladene, så skadedyrene bliver slået ihjel.

Den beskrivelse passer meget nøje til det arbejde, som en landarbejder siger til Politiken, at han jævnlig har udført.

»Først borer vi et hul i træet, hvorefter jeg sprøjter 10 milliliter Bullet ind i træet.

På en dag kan vi nå mellem 600 og 700 palmer, og nogle gange laver vi dette arbejde hver dag i flere uger«, siger han.

Også han har røde negle, der ser ud, som om de er ved at falde af. Derudover lider han af hovedpine, kvalme, svimmelhed og åndedrætsbesvær. Ifølge FN's Landbrugsorganisation, FAO, kan disse symptomer være tegn på forgiftning med monocrotophos, men de kan også skyldes andre pesticider.

»Men de giver mig bare nogle piller og fortæller mig, at jeg skal drikke mere vand«, siger han.

Også han fortæller, at det er umuligt at have alt beskyttelsesudstyret på i den fugtige varme, og at han ofte tager meget af det af.

FARLIGT. En arbejder viser en hånd frem, hvor nogle af neglene er så beskadede, at de er tæt på at falde af, og fingrene er hævede.

Det er et klassisk tegn på forgiftning med sprøjtemidler under arbejdet med at udvinde de røde palmefrugter.

Foto: Claus Blok Thomsen

En anden mand, som sidder ved siden af ham, siger, at han har fået hovedpine og kvalme, de gange han har arbejdet med Bullet.

»Når jeg spildte noget af giften på min arm, faldt hårene på armen af, eller også skiftede de farve fra sort til brun«, siger han.

En kvinde i lokalet fortæller, at når giften var sprøjtet ind i træet, var hendes job for nogle år siden at lukke hullet med en form for ler. Det gjorde hun med fingrene uden at bruge handsker, hvilket fik hendes fingre til at svulme op.

Arbejderne fortæller, at de ud over paraquat og Bullet bliver sat til at arbejde med en lang række andre sprøjtegifte, hvoraf nogle er i samme fareklasse som paraquat.

Det er langt fra første gang, at arbejder-

ne på United Plantations gør opmærksom på, at de bliver syge af arbejdet. Tidligere på året var den malaysiske ngo Tenganita med til at udgive en rapport om landarbejderes vilkår i Malaysia. I den sammenhæng havde organisationen interviewet landarbejdere på tre forskellige plantagevirksomheder i det vestlige Malaysia - heriblandt 14 på United Plantations.

Også i denne undersøgelse sagde landarbejderne, at de blev udstyret med beskyttelsesudstyr, men at de kun kunne holde ud at have det på i få timer om dagen. Derudover frygtede de, at arbejdet gjorde dem syge.

For eksempel sagde 23 procent af de adspurgte arbejdere på de tre plantagevirksomheder, at de havde åndedrætsproblemer, mens 14 procent sagde, at de havde hududslæt. Henholdsvis 49 og 72 procent klagede over svimmelhed og hovedpine, mens 46 procent sagde, at de havde synsforstyrrelser, og 22 procent, at de havde uregelmæssig hjerterytme.

Ekspert: Mangelfuld beskyttelse

Flemming Konradsen, der er ekspert i pesticidforgiftning og professor på Institut for International Sundhed på Københavns Universitet, mener, at symptomerne tyder på, at landarbejderne på United Plantations bliver forgiftet af de sprøjtemidler, de arbejder med.

»Nogle af de symptomer, som landarbejderne nævner, kan skyldes de almindelige arbejdsforhold. For eksempel er det meget naturligt at blive svimmel og træt af at arbejde en hel dag i et varmt, fugtigt klima. Det kan ikke udelukkes, at nogle af de symptomer, der beskrives, kan være relateret til paraquatforgiftning, selv om mange af de sundhedsproblemer, der beskrives, passer bedre på andre typer af pesticidforgiftninger. Det vil kræve en nærmere undersøgelse at fastlægge de konkrete årsager«, siger han.

»Men at disse symptomer overhovedet forekommer, indikerer, at landarbejderne ikke er tilstrækkeligt beskyttet - måske fordi de i varmen ikke kan holde ud at have beskyttelsesudstyret på. Det er meget bekymrende, for når vi taler om særdeles giftige pesticider, inkl. paraquat, kan meget små mængder af koncentreret stof, der indtages gennem munden eller optages gennem huden, give alvorlige forgiftninger og i yderste fald resultere i en dødelig forgiftning«.

Selv føler de landarbejdere, som Politiken mødte, at de er magtesløse.

»Vi er bange for sprøjtegiften, men hvad skal vi gøre, når vi ikke kan holde ud at have beskyttelsesudstyret på«, siger en af dem.

claus.blok.thomsen@pol.dk

»alvorlige« hændelser med paraquat.

Den udlægning kan Ravindran R. Naidu ikke genkende.

»Gennem årene har jeg set mange alvorlige forgiftninger med paraquat - også på patienter, der arbejdede på United Plantations«, siger han og fortsætter:

»Ofte er uheldene sket ved, at den beholder er lækkeret, som sprøjtearbejderne bærer på ryggen. Så er paraquaten løbet ned ad ryggen på dem og videre ned over balderne og benene og har givet nogle store åbne sår«.

Ravindran R. Naidu understreger, at han ikke har set nogen så grelle tilfælde de seneste år.

»Men hvis en plantage bruger paraquat, kan du være 100 procent sikker på, at der sker sådanne uheld, fordi nogle af beholderne altid vil lække. Andre gange sker uheldene for eksempel ved, at arbejderne får paraquat i øjnene«, siger han.

Ifølge Ravindran R. Naidu rapporterer medlemmerne ofte ikke uheldene videre til den øverste ledelse på plantagerne, fordi medlemmerne frygter, at de vil blive gjort ansvarlige for uheldene.

På de patienter, Ravindran R. Naidu har behandlet, er sårene gået væk efter nogle uger. Han ved ikke, hvad der videre er sket med dem. Paraquat-forgiftning kan blandt andet

føre til, at åndedrættet bliver svækket.

»Det er umuligt at vide, om nogle til sidst er døde af forgiftningen. For hvis dødsfaldet først sker flere år efter, at forgiftningen har fundet sted, tænker ingen på at påvise en sammenhæng«, siger han.

Politiken har forelagt Ravindran R. Naidus udtalelser for den administrerende direktør på United Plantations, Carl Bek-Nielsen, men han har ikke ønsket at kommentere dem.

Paraquat i øjet

En af de landarbejdere på United Plantations, som har haft et alvorligt uheld med paraquat, er en ung kvinde. Hun tør ikke stå frem

med navn og billede, da hun er bange for at blive fyret, hvis ledelsen finder ud af, hun har talt med Politiken.

»Med uheldet skete for nogle år siden, da jeg sprøjtede med paraquat. Af beskyttelsesudstyr havde jeg kun forklæde og gummi-støvler på. Jeg fik det ind i øjnene, og det gjorde frygtelig ondt. Øjet blev helt rødt, og det ligesom stak i øjet. Jeg gik hen på United Plantations' sundhedsklinik, men her tog de kun mit blodtryk og gav mig så nogle smertestillende piller«, siger hun.

Hun har stadig smerter i øjet.

»Specielt hvis lyset er meget skarpt, gør det ondt, og mit øje begynder at løbe i vand«.

Et selskab hævet over al kritik

United Plantations er et enestående iværksættereventyr med rødder i en løsrivelseskrig. De danske bagmænd hædres med ærestitler og bryster sig af socialt ansvar.

MICHAEL LUND

Det er stort set umuligt at opdrive en artikel om selskabet United Plantations (UP), uden at ord om bæredygtighed, høje idealer og socialt ansvar dukker op. For det meste i selskab med historier om taknemmelige arbejdere, der får skoler, plejehjem og fodboldbaner foræret af deres gavmilde arbejdsgivere.

Et noget mere rosenrødt billede end det, virksomhedens egne plantagearbejdere og lokale græsrodsorganisationer over for Politiken giver af den dansk-kontrollerede plantagegigant.

United Plantations er ganske enkelt ikke en virksomhed, der er vant til kritik. Siden selskabet blev stiftet i 1885, har det næsten været kutyme, at dets magtfulde topfolk er blevet præmieret med farvestrålende malaysiske ordener for deres engagement i det sydøstasiatiske land.

Danske Børge Bek-Nielsen, der stod i spidsen for selskabet i 1970'erne og 1980'erne, blev eksempelvis æret med den højeste opnåelige titel for en civil – Tan Sri Dato' Seri. Og hans søn, UP's nuværende administrerende direktør, Carl Bek-Nielsen, har titel af Dato'.

»Vi fører blot stafetten videre fra vores forgængere, der var unikt fremsynede danskere. De tænkte allerede tidligt på sociale forpligtelser over for de ansatte og på miljøet«, har Carl Bek-Nielsen tidligere sagt til Jyllands-Posten, flankeret af broderen Martin, der er finansdirektør i UP.

»Det er den skandinaviske måde at være på, og den er vi naturligvis stolte af herude blandt palmerne.«

Selskabet opstod på ruinerne fra krigen mellem Frankrig og Siam, det daværende Thailand, sidst i 1800-tallet, hvor den danske ingeniør Aage Westenholz som en tak for sin støtte i krigen fik lov til at levere elektricitet til Bangkok. Fortjenesten brugte han i 1906 på at opkøbe en 800

BRØDRENE.

Carl og Martin Bek-Nielsen.

Arkivfoto: Michael Rastrup Smith/Polfoto

hektar stor gummiplantage i Malaysia. Og frøet til det, der skulle blive et af områdets største plantager, var lagt.

Han fik skabt en strømlinet og effektiv organisation, og i årene der fulgte, byggede man jernbane og landingsplads ude i

den nådesløse jungle, så infrastrukturen var på plads.

Det var dog især under den karismatiske erhvervsmand Børge Bek-Nielsen, der kom til selskabet i 1951, at United Plantations blev en magtfaktor på markedet for

plantagedrift. Han fik med stor succes bugseret selskabet gennem Malaysias forsøg på at nationalisere industrien og formåede løbende at udvide plantagerne.

Dansk brød i junglen

Som en gestus til sit hjemland opførte han desuden en dansk landsbykirke på plantagen med en døbefont, der er en nøjagtig kopi af den i kirken i Holstebro, hvor han selv blev døbt. Samt et bageri, der leverer dansk bagværk til de ansatte. Sideløbende udvidede Børge Bek-Nielsen bid for bid sin egen ejerandel af plantageimperiet.

I dag er United Plantations noteret på børsen i København og Kuala Lumpur og en af regionens største plantagevirksomheder med over 5.000 ansatte og mere end 80.000 hektar land spredt ud over i Malaysia og Indonesien. Plantagen dyrker kokos og bananer, men langt den største del – over 90 procent af jorden – er dedikeret til dyrkning af særlige palmesorter, hvis frø indeholder store mængder olie. Ved at presse frugterne udvindes olien, der indgår som vegetabilsk fedtstof i en lang række fødevarer og kosmetikprodukter.

Og her spiller olieimperiets andet ben en afgørende rolle: En stor del af succesen skyldes nemlig det nære slægtskab mellem United Plantations, der leverer råvarerne, og det i dag dansk-svenske olieraffineri AarhusKarlshamn, der står for bearbejdningen af olien, før den sendes videre ud til producenterne.

Børge Bek-Nielsens døde i 2005. Hans to sønner, Carl og Martin Bek-Nielsen, ejer i dag majoriteten af UP gennem et svært gennemskueligt net af holdingselskaber med navne som United International Enterprises, United International Holdings, The Dato' Bek-Nielsen Settlement og Maximum Vista – flere af dem indregistreret på Bahamaøerne. Desuden er brødrene storaktionærer i AarhusKarlshamn og kontrollerer dermed store dele af den vel-smurte oliemølle.

Og at kalde UP for velsmurt er vist ikke at tage munden for fuld: Selskabet kunne sidste år bryste sig af en imponerende indtjening på over en halv milliard kroner efter skat ud af en omsætning på 1,5 milliarder kroner.

michael.lund@pol.dk

Giftsag har trådt til dagligvarer og pensionskroner

Fødevarereproducenter og pensionselskaber kræver nu undersøgelse af forholdene på United Plantations i Malaysia.

MICHAEL LUND OG CLAUS BLOK THOMSEN

Når du sætter tænderne i en chokoladestang eller glæder dig over din voksende pensionsopsparing, kan du samtidig sende en tanke til de malaysiske plantagearbejdere og deres livsfarlige hverdag på United Plantations (UP).

Olien fra plantagerne ender nemlig via raffineriet AarhusKarlshamn i en lang række af danskernes dagligvarer – lige fra fødevarer som chokolade og mælkeprodukter til kosmetiske produkter.

Desuden investerer nogle af landets største pensionskasser – blandt andet ATP, AP Pension og Industriens Pension – i selve United Plantations eller i nogle af palmeoliekoncernens beslægtede selskaber så som United International Enterprises (UIE) eller AarhusKarlshamn.

Kunder og investorer kræver nu, at forholdene undersøges og bringes i orden:

»Vi køber omkring 10.000 ton palmeolie hvert år fra AarhusKarlshamn, så vi ser med stor alvor på sagen«, siger Ulla Nilsen, ansvarlig for kvalitet og arbejdsmiljø i Arla Foods, der blandt andet bruger palmeolien til fremstilling af revet pizzaost.

»Jeg er meget skuffet og overrasket. De arbejdsforhold, I beskriver her, er ikke spor acceptable. Vi har klare retningslinjer for etik og arbejdsmiljø, som vore underleverandører skal følge. Overtræder

Hvis der er forhold, som ikke er i orden i de selskaber, vi investerer i, så tager vi en dialog med selskabet for at få rettet op på tingene

Claus Wiinblad,

aktiechef i ATP

de vores etiske kodeks, så skal det selvfølgelig have konsekvenser. Vi vil straks tage sagen op med AarhusKarlshamn og bede om en forklaring og kræve, at de får styr på forholdene på plantagen.«

Også Kraft Foods lover at tage affære, mens Nestlé og Mars ikke vil kommentere sagen, selv om AarhusKarlshamn udpeger de to selskaber som storkunder.

Pensionselskaber bekymrede

Hos pensionselskaberne AP Pension og ATP, der forvalter pensionsopsparinger for millioner af danskere, forlanger man ligeledes sagerne undersøgt. AP Pension har aktier i holdingselskabet UIE, der er hovedaktionær i UP, mens ATP er storaktionær i AarhusKarlshamn.

»Vi har nu kontakten AarhusKarlshamn og bedt om en fuld undersøgelse af ankla-

gerne om, at sprøjtemidlerne ikke bruges på betryggende vis. Vi har et klart regelsæt om social ansvarlighed, og generelt er vores holdning, at hvis der er forhold, som ikke er i orden i de selskaber, vi investerer i, så tager vi en dialog med selskabet for at få rettet op på tingene«, siger Claus Wiinblad, aktiechef i ATP.

Hos olieraffineriet AarhusKarlshamn, der bearbejder palmeolien, før den sendes videre ud til producenterne, stiller man sig umiddelbart uforstående over for afsløringerne af forholdene på plantagen. Talsmand Bo Svensson siger:

»Vores leverandører skal følge reglerne og sikre, at deres arbejdere bruger det rigtige sikkerhedsudstyr, når de anvender sprøjtegifte. Ellers kan arbejdet blive meget farligt. Vi vil nu gå tilbage til vores leverandører og spørge ind til forholdene.«

1700-TALLET
— globalisering, gossip og grædning
Fra lørdag 3.-18. september
www.godtdanske.dk/1700

VEJRET. Lidt efter nogen sol, senere lidt regn i syd. 16-18 grader og jævnt til hård østlig vind.

BRITISK STØTTE TIL DANSKE BOLIGJERES REALKREDITLÅN

Det lykkedes i går finansminister Brian Mikkelsen (K) at få tilsagn om, at Storbritannien vil være med til at kæmpe for at redde det danske realkredit-system både i 2009 og i basel-komiteen, der er i færd med at udarbejde nye internationale finansregler. Den britiske støtte er et stort gennembrud for Danmark og det kan i sidste ende redde det unikke danske realkreditsystem og dermed de særlige danske boliglån.

1 side 12

“ Her er de skjulte dagsordener for vækstforum Niels Lunde, erhvervs-kommentator

1 Side 2

MINISTRE: Gymnasier skal lave regler mod druk

Ungdomsuddannelserne skal stramme op over for salg af alkohol til de yngste elever. 15-årige, som ikke må købe i butikker eller på værtsstue, kan frit drikke sig fra sans og samling i skolen. Men sundhedsministeren og undervisningsministeren er nu på vej med et krav til skolerne om at indføre regler, der svarer til samfundet uden for murene.

1 Side 6

Buster - Filmfestival for børn og unge
Vil du med i biffen
4 8 sider

POLITIKEN

Torsdag
9. sept. 2010
Årgang 126. Nr. 340
Pris 22,00
Kundecenter
Politikken 70 15 01 01
1. udgave
www.politiken.dk

FN kritiserer dansk plantefirma

United Plantations udsætter sine ansatte for stor risiko ved at bruge farlige sprøjtgifte, fastslår FN-organisation. Miljøminister kalder sagen frastødende.

CLAUS BLØK THOMSEN OG MICHAEL LUND

FN's særlige landbrugsorganisation, FAO, kritiserer i skarpe vendinger, at den danskkontrollerede plantagevirksomhed i Malaysia United Plantations bruger livsfarlige sprøjtgifte - heriblandt midlet paraquat, som selv i små doser kan ødelægge lungerne.

«Vi fraråder brugen af paraquat - specielt i lande med varmt klima, hvor det er meget vanskeligt for arbejderne at bruge det nødvendige beskyttelsesudstyr, siger Mark Davis fra FAO's kontor for begrænsning af sundhedsrisici ved sprøjtemidler. På vegne af FN's medlemslande kæmper organisationen for at virksomheder til at bruge mindre farlige sprøjtemidler.

Politikken skrev i går, at landarbejdere på United Plantations i Malaysias varme klima ikke kan holde ud at have det udstyr på, som er nødvendigt, når man arbejder med farlige sprøjtemidler. Det er bl.a. gummitøvler, maske, handsker, forklæde og briller.

«Hvis beskyttelsesudstyret ikke bliver brugt, er der ingen tvivl om, at arbejderne bliver udsat for giften, og bliver de udsat for den, vil de lide af følgerne. Det er der heller ingen tvivl om», siger Mark Davis.

United Plantations producerer palmeolie til store firmaer som Arla, Nestlé og Mars.

Landarbejderne på plantagevirksomheden har fortalt Politikken, at de lider af

udslæt, åndedrætsbesvær, og at deres negle falder af, hvilket er klassiske symptomer på pesticidforgiftning.

United Plantations danske direktør, Carl Bek-Nielsen, udsendte i går en pressemeddelelse, hvor han erkendte, at hans medarbejdere ikke altid bruger beskyttelsesudstyr, men samtidig afviste han, at medarbejderne sjældent bliver ramt af sygdomme pga. sprøjtemidler. Politikken ville gerne have uddybet disse udtalelser, men Carl Bek-Nielsen afviser at tale med Politikken.

Han møder dog ikke meget forståelse hos miljøminister Karen Ellemann (V).

«Det er ikke acceptabelt at se plantager, hvor medarbejderne bliver syge af at arbejde med giftige sprøjtemidler. Det bliver ikke mindre frastødende af, at der er tale om en danskkontrolleret virksomhed. Jeg vil opfordre United Plantations til med det samme at sikre deres medarbejders sundhed», siger miljøministeren.

Hun har nu bedt Miljøstyrelsen undersøge, om man internationalt kan øge kontrollen med paraquat.

Det danskkontrollerede plantagefirma har efter pres fra kunder lovet at stoppe brugen af paraquat til nytår. Men firmaet vil ikke kommentere oplysninger fra de ansatte om, at det også bruger endnu farligere stoffer.

claus.bløk.thomsen@polit.dk

United Plantations erkender 1. sektion side 13

Nærmest kult | Svensk finansminister bag sjældnen økonomisk succes

1 Side 10
En borgerlig finansminister med hestehale og guldring i venstre øre er ikke hverdagskost. Han ligner faktisk en kombination af en børsmand og en anarkist. Mens store dele af Europa er ramt af krise, kan Sverige sænke skatterne og fremvise økonomiske vækstrater, der med Anders Borgs egne ord fint tåler sammenligning med de succesrige asiatiske lande. Foto: Mathias Christensen

POLITIKEN MENER

Baglandet

Fælleslisten gør kun ondt værre for randområderne

Klotten mellem land og by graves dybere i disse år: Arbejdspladserne rykker ind til de største byer mod øst, mens stiltanden er blevet en tilstand ude i det vilde Vesten. Udkantskommunerne står tilbage som en lomme af misvæst og befolkningsafvandring.

Modsætningen mellem centrum og periferi er dog ikke enestående for Danmark. Den intensiverede globale konkurrence, der er opstået efter Berlinmurens fald og ikke mindst Kinas fremvækst, har accelereret afvandringen fra landet. Det bør derfor ikke undre, at 'baglandet' har fået sit eget parti, Fælleslisten, der i går fremlagde sit program.

Desværre synes partiet ikke at have mange ideer til, hvordan der igen kan sættes gang i væksten i periferien; hvordan 'baglandet' kan blive økonomisk selvberende. Fælleslisten har til gengæld mange ideer til, hvordan blotiskud og andre offentlige tilskud kan smøres ud over de stadig færre borgere vestpå.

Fælleslisten har kun et større punkt på dagsordenen: modstand mod supersygehus - hvor det særligt har været milliardinvesteringen i et nyt avanceret hospital i Godstrup ved Herning, der har skabt opstandelse. Bøndeoprørerne i Fælleslisten har ikke noget imod pengene fra centralt hold, men vil selv bestemme, hvordan de behandles.

OPRØRET fra yderkanten er fuldt forståeligt: De senere år har den danske samfundsøkonomi været igennem en brutal omvæltning, hvor det ikke længere er landbrugsprodukter, men derimod videns- og teknologisektorer, der trækker penge hjem til Danmark. Landbruget har mistet sin rolle som økonomisk ordretræningspunkt. På få årtier er den økonomiske markedsplads derfor skubbet rundt, og nu følger det politiske landkort efter: I alle sunde demokratier vil nye sociale modsætninger altid skabe politiske konflikter.

Fælleslisten repræsenterer en strømning i tiden, skabt det er tvivlsomt, om partiet har styrken og perspektivet til at komme i Folketinget.

At borgerne i udkantskommunerne klemmes i omstillingen fra nationalt landbrugs- og industrisamfund til globalt videnssamfund er dog ikke ensbetydende med, at de har ret i deres krav om særbehandling: Danmark bliver kun et fattigere land, hvis vi investerer skattekrone efter krone, hvor de gør mindst gavn. Studehæder og bistand er ikke vejen frem. Politikerne må tænke deres trang til at fastholde 'baglandet' i en tidslomme. Universitetsbyerne er Danmarks nye baccon. *lm*

Ud med dårlige lærere

Lærerruddannelsen skal forbeholdes elever med høje karakterer, mener minister.

JACOB FUGL SANG UDDANNELSESREDAKTØR

Mere prestige, mere respekt, bedre lærere.

Undervisningsminister Tina Nedergaard er på vej med et lovforslag, der på samme tid skal øge respekten for lærergeringen og stoppe fralaflet fra lærerseminarierne.

Her bliver adgangsbilletten i fremtiden

en studentereksamen med et højt karaktergennemsnit: «Vi skal øge prestigen i lærerruddannelsen og sikre os, at det bliver de allerdygtigste elever, som vil være lærere», siger ministeren. Præcis hvor det nye gennemsnit kommer til at ligge, er endnu ikke lagt fast.

Socialdemokraternes uddannelsesordfører, Christine Antorini, er positiv:

«Men det skal suppleres med optagelsesprover eller samtaler, for lærere skal kunne meget andet end det faglige.

Lærerruddannelsen for eliten 1. sektion side 6

TRIP TRAP DANIA OPLUKKER
Priser fra 129 kr. Altm. pris 150 kr.
Køb på politikens plus eller i Plusbutikken.
Vestergade 22, København K.

POLITIKEN PLUS

5708730410134 00036

gastro

BYENS BEDSTE BRASSERIE ET BØRD I PROVENCE RHONES PAVEVIN

NYT GASTRO UDE NU

gastro.dk

Næsten for godt til at være gratis

Madmagasinet Irma krydderiet. Hent det nye nummer i din Irma i dag.

Irma

Lærkevej

PREMIERE 9. SEPTEMBER
HVER TORSDAG KL. 20

POL 9/9

United Plantations erkender problemer

Ledelsen indrømmer, at der ikke altid bliver brugt beskyttelsesudstyr under sprøjtning med farlige sprøjtgifte. Arbejdere klager også over mangel på udstyr.

S tøvler, handsker, briller, maske, forklæde. Alt sammen beskyttelsesudstyr, man skal bære, hvis man arbejder med farlige sprøjtgifte.

Men de cirka 20 landarbejdere, som Politiken har mødet med på den omstridte dansk kontrollerede plantagevirksomhed United Plantations i Malaysia, fortæller, at de nogle gange må gå på arbejde uden den nødvendige beskyttelse.

«Indimellem må jeg vente flere uger på at få nye handsker, fordi de er udsolget fra lagere», fortæller en arbejder, som jævnligt får til opgave at sprøjte med nogle af de farlige sprøjtgifte, som plantagevirksomheden anvender.

«Vi skal tit bide om nye handsker, fordi dem, vi får udleveret, er af dårlig kvalitet og nemt revner. Som regel holder en handske kun en måned eller to, siger arbejderne.

Hans historie er langtfra enestående. Politiken møder andre med lignende beretninger.

En mand fortæller, at han nogle gange har oplevet at vente to tre måneder på at få alt det nødvendige beskyttelsesudstyr.

Ingen af de interviewede ønsker at stå frem med navn og billede, fordi de frygter ledelsen.

Landarbejderne ved godt, at de sprøjtgifte, de arbejder med, er farlige. Derfor vil de på den ene side gerne have, at udstyret er i orden. Men på den anden side er udstyret også så varmt at have på i Malaysias fugtige klima, at de som regel kun kan holde ud at bære det i nogle få timer om dagen, fortæller flere af dem, som Politiken har mødt.

FN udtrykker kritik

United Plantations danske direktør, Carl Bek-Nielsen, afviser at tale med Politiken. Men han udsender i går en pressemeddelelse, hvor han erklærer, at der har været tilfælde på United Plantations, hvor medarbejdere på trods af påbud undlader at bruge det obligatoriske sikkerhedsudstyr.

Mark Davis fra FN's særlige landbrugsorganisation, FAO, kender ikke til de konkrete forhold på United Plantations, men han finder det stærkt problematisk, at

GIFTIGT OMRÅDE.

33 graders varme og høj fugtighed betyder, at de malaysiske arbejdere på United Plantations kun kan holde ud at bære beskyttelsesudstyr i nogle få timer ad gangen. En læge fortæller til Politiken, at han hver måned behandler 5-10 arbejdere med symptomer på pesticidforgiftning.

Foto: Claus Blok Thomsen

United Plantations bruger sprøjtmedier, som kræver udstyr, man ikke kan holde ud at have på i lande som Malaysia, hvor temperaturen nemt kommer op på 35 grader.

United Plantations har oplyst, at cirka 5 procent af virksomhedens pesticidforbrug består af den farlige sprøjtgift paraquat. Det svarer til knap 6 ton om året ifølge oplysninger på virksomhedens hjemmeside.

Da Politiken begyndte at henvende sig til nogle af United Plantations kunder, udsendte Carl Bek-Nielsen uden varsel en pressemeddelelse, hvor han slog fast, at virksomheden netop havde besluttet at stoppe brugen af paraquat til nytår.

Men ifølge arbejdere på virksomheden anvender United Plantations angiveligt også sprøjtmediet monocrotophos, som er endnu giftigere end paraquat. Man kan blive forgiftet og i værste fald dø, blot man får få dråber af det på huden.

«Monocrotophos er et af de mest giftige sprøjtmedier i verden. Vi advarer kraftigt imod at bruge det. Hvis selskabet bruger det uden at sikre, at landarbejderne har beskyttelsesudstyr på, så er det simpelt hen uacceptabelt», siger Mark Davis fra FAO.

Alle monocrotophos og paraquat er forbudt i Danmark og resten af EU. United Plantations producerer palmeolie, som blandt andet ender hos Arla Foods og chokoladeproducenter som Mars og Nestlé.

Landarbejdere siger til Politiken, at de lider af kvalme, udslæt, åndedrætsbesvær og nægle, som falder af. Det er klassiske symptomer på forgiftning med pesticid-

er. Politiken kunne i går også citere en læge, som siger, at han hver måned i gennemsnit behandler 5-10 landarbejdere fra United Plantations med symptomer på pesticidforgiftning.

Men i sin pressemeddelelse går Arla Foods' United Plantations administrerende direktør, Carl Bek-Nielsen, at der er problemer med sikkerheden. Han henviser til, at landarbejderne instrueres i korrekt håndtering af sprøjtmedier, og at alle, der håndterer sprøjtmedier, bliver lægeundersøgt hver måned.

Storkunde kræver klar besked

Han fastslår også, at han ikke har været alvorligt uheld på selskabets 18 plantager i en lang årrække.

Carl Bek-Nielsen har i flere dage afvist at tale med Politiken. Da Politiken ringer ham op i går og spørger, hvordan han kan sige, at der ikke har været alvorlige uheld i en lang årrække, når en læge siger, han behandler 5-10 patienter om måneden fra United Plantations, svarer han: «Jeg ønsker kun at tale med andre medier end Politiken».

Det samme svar lyder, da Politiken beder ham om at blive afkrævet, om virksomheden bruger den livsfarlige sprøjtgift monocrotophos.

En af United Plantations største kunder, Kraft, vil nu have klar besked på, om virksomheden bruger monocrotophos.

«Vi vil have alle oplysninger på bordet, og viser det sig, at United Plantations bruger monocrotophos, gør det sagen endnu mere alvorlig, siger informationsmedarbejder Kjersti Oppen.

claus.blok.thomsen@pol.dk

Fødevareregigantanter har ansvar i giftsag

Aftagerne af den omstridte palmeolie fra United Plantations kan ikke vaske hænder i giftsagen, mener ekspert. Både Toms og Arla står ved ansvaret.

MICHAEL LUND OG CLAUDS BLOK THOMSEN

N år virksomheder som Toms, Arla, Kraft og Nestlé benytter ingredienser fra underleverandører med en plettet moral, er ansvaret i sidste ende deres eget.

Det mener professor og ekspert i international handel ved Syddansk Universitet Jan Stenstoff Aribjorn, efter at Politiken i går kunne afsløre, at den dansk kontrollerede plantage United Plantations i Malaysia udsætter de ansatte for livsfarlige sprøjtgifte under utilstrækkelige sikkerhedsforhold.

United Plantations leverer via raffineriet Aarhus-Karlshamn palmeolie til en lang række fødevarer- og kosmetikproducenter – herunder den danske chokoladegigant Toms, mejeriet Arla samt multinationale selskaber som Nestlé, Kraft og Mars, der står bag et utal af fødevarermærker.

«Der er ingen tvivl om, at det endelige ansvar ligger hos slutbrugeren, som jo i disse tilfælde er de fødevarerproducenter, der aftager palmeolien og bruger den i deres produkter. Dette ansvar kan de på ingen måde fraskrive sig. Man kan ikke bare sige, at man ikke er herre over, hvad ens underleverandører foretager sig», siger Jan Stenstoff Aribjorn.

Han anerkender, at det i visse tilfælde kan være en nærmest uoverskuelig opgave for en virksomhed at tjekke underleverandører – især hvis der er flere led i kæden mellem den oprindelige leverandør og slutbrugeren.

«Men i denne konkrete situation er kæden ikke lang. Den består jo ud over United Plantations faktisk kun af Aarhus-Karlshamn. Derfor burde det slet ikke være en uoverskuelig opgave for en producent at kontrollere, om olien er fremstillet under ansvarlige forhold. Så vanskeligt er det altså heller ikke – slet ikke for store og internationale virksomheders, siger han.

Jan Stenstoff Aribjorn understreger, at der findes enkle og effektive midler, som virksomhederne kan bruge til at vurdere, om der er risiko for, at deres leverandører bryder deres etiske regelsæt. Når varen eksempelvis kommer fra bestemte dele af verden, burde alarmklokkerne ringe.

«Det er ingen hemmelighed, at et land som Malaysia er et højrisikoland på dette område. Der er med andre ord større sandsynlighed for, at en leverandør fra denne del af verden måske ikke lever op til de vestlige producenters etiske værdier. Derfor er det god grund til at have antennerne ude og kontrollere disse leverandører en ekstra gang».

«Det kan man eksempelvis gøre ved at besøge leverandørerne med jævne mellemrum, lave ekstra kvalitetskontroller, kræve ekstra dokumentation eller ligefrem have en mand fast ansat derude».

Arla og Toms påtager sig ansvaret. Virksomhederne Nestlé og Mars har valgt slet ikke at kommentere sagen, på trods af at de nævnes som storkunder af Aarhus-Karlshamnns egen talsmand. Derimod vil Arla og Toms godt vedkende sig ansvaret. Hos Toms fortæller administrerende direktør Jesper Høller, at man blandt andet benytter palmeolie i fyldt chokolade og som overtræk til lakrids.

SAGEN HØRT

Politiken kunne i går afsløre, at arbejdere på den dansk kontrollerede plantage United Plantations i Malaysia udsættes for giften paraquat og muligvis også giften monocrotophos. Begge stoffer er livsfarlige, forbudt i Danmark, og FN fraråder brugen af stofferne.

«Det rimer ikke med vores idealer, når vi kan læse, at ansatte hos vore underleverandører udsættes for farlige giftstoffer så som paraquat, der er et stof, man skal holde sig langt fra. Derfor har vi bedt Aarhus-Karlshamn oplyse os om sagen. Så vidt jeg kan se, arbejdes der på at udfase brugen af stoffet inden for de nærmeste måneder, siger han.

Han understreger, at virksomheden normalt er meget opmærksom på kæden af underleverandører.

«Når det eksempelvis gælder kakao, som er en af vores største råvarer, besøger vi også farme for at medvirke til, at der er ordentlige forhold, der hvor kakaobønnerne dyrkes.

Hos Arla, der blandt andet bruger palmeolien til pizzaso, skal leverandørerne underskrive et etisk regelsæt. Hvis de nægter, eller der opstår mistanke om, at det ikke bliver fulgt, følger koncernledelsen op på sagen ved at bede om dokumentation fra leverandøren eller i sidste ende tage ud og besøge den pågældende virksomhed, fortæller Ulla Nilsson, ansvarlig for arbejdsmiljø i Arla Foods, der vedkender sig ansvaret i giftsagen.

«Vi må tage ansvar for det, vi sender ud på vore forbrugeres spisebord, sådan er det. Derfor tager vi sagen meget alvorligt og kræver nu de her ting undersøgt til bunds. Disse giftemidler skal fjernes, så folk kan arbejde under ordentlige og trygge forhold hos vore leverandører».

michael.lund@pol.dk

Shop Amok i Ullared meget mere for pengene

1-dagsbillet DKK 360,-
incl. gavekort til Gekås i Ullared på DKK 100,-

Køb en 1-dagsbillet til haven og du får et gratis gavekort på DKK 100,- til Nordens største lavprisindebut. Gekås i Ullared.

Ullared ligger ca. 1 1/2 times kørsel ad E20 fra Helsingborg i nærheden af Falkenberg. Hele 22.000 m², så her er virkelig noget at køre efter. Se mere på www.scandlines.dk

Scandlines
HESLINGER-HESLINGSBORG

Altid en afgang der passer

PLUS

GIVING & LIVING
BØRNEPUF I VINYL
Desjov puffer hjælper med at skabe et skamt barneunivers, der stimulerer barnets kreativitet og leg.
Pluspris 299 kr. Alm. pris 499 kr.
Køb på politiken.dk/plus eller i Plusbutikken, Vestergade 22, København K

LASTBILER ER IKKE TIL AT KOMME UDEN OM

NÅR DER DAGLIGT SKAL 102 KG VARER UD TIL ALLE DANSKERE

90 procent af al godstransport i Danmark foregår med lastbiler – og det er der gode grunde til. Vi transporterer dine varer effektivt fra der til der, og vi udnytter pladsen på vejene langt bedre end alternativet. Mange små køretøjer. Synes du ind mellem, at vi fylder for meget, så tænk på, at vi hver dag transporterer over 100 kg varer pr. dansker. Ja, lastbiler fylder en vigtig rolle ud i dagligdagen. Vi klarer for dig! Læs mere på www.lastbiltransport.dk

HOLDER DK KØRENDE
lastbiltransport.dk

GOLDEN DAYS

1700-TALLET
— globalisering, gossip og god tv —

Frederik 2-24 september
www.goldendays.dk/politik

VEJRET. Skyer og regn eller byger, senere nogen opklaring. 15-18 grader.

INDLAND

Store armbevægelser kan koste politiker dyrt

De er enige om, at hun er god til at komme i medierne, desværre har det ikke altid været med sæder, der har gjort det nemmere at være medlem af Det Radikale Venstre. Hun siger selv, at hun har store armbevægelser, mens en partifælle formulerer det sådan her: »Zenja er sin egen. Også lidt for meget sin egen. Derfor kan den radikale næstformand Zenia Stampe blive væltet på weekendens landsmøde.

1 Side 5

MULTI

“Jeg har flere gange tilbudt en sort pige og fået at vide, at det ikke går, for så bliver deres magasiner stående på hylderne

Jesper Thomsen, Unique Models

2 Side 4

SPORT

Kan man overhovedet holde med 'skubber'?

Den 20-årige Caroline Wozniacki skal i aften spille semifinalen i US Open. I sig selv en imponerende præstation, men ikke noget, der lukker munden på kritikere, der mener, at hun spiller alt for defensiv tennis – at hun bare bliver ved og ved med at skubbe bolden tilbage til modstanderen. Men som hun selv siger: »Hvorfor tage en chance, når man ikke er i en position, hvor man får noget ud af at tage en chance?».

1 Side 12

INDLAND

Politiet: Armبånd med nitter er et ulovligt våben

Det skulle bare pynte på håndledet, men i stedet er et læderarmbånd med nitter blevet til en sag for Københavns Bystet. For tre år siden løb til en studerende fra RUC nemlig ind i nogle betjente fra Nordjylland, der kiggede på armbåndet, »så som om det var noget fra det vrede rum». Så skrev de en bøde til den unge mand, men den vil han ikke betale. Derfor møder han i næste uge i retten, anklaget for at bryde våbenloven.

1 Side 4

POLITIKEN

Fredag

10. sept. 2010
Årgang 126, Nr. 341
Pris 25,00
Kundecenter
Politikens 70 15 01 01
1. udgave
www.politiken.dk

Storbank investerer i at folk dør tidligt

Tysk storbank, der snart åbner i Danmark, tjener penge på folks tidlige død. Medlem af Etisk Råd vil forbyde den praksis herhjemme.

KÅRE PEDERSEN, BRUNELLES

Lev stærkt - du tog kunne være bankens opfordring til alle os andre. For Deutsche Bank har startet flere investeringsfonde, der tjener penge, hvis folk med livsforsikringer dør tidligt. Investorerne og banken har opkøbt livsforsikringer fra mennesker i Tyskland og USA og overtager betalingen af præmierne mod at få udbetalt præmien, hvis den oprindelige ejer dør, inden livsforsikringen udløber – typisk når den, der tegner forsikringen, er omkring 55 år.

Tidlig død giver altså bonus til investorerne, mens en sen død betyder, at investeringen er tabt. Indtil videre er der anbragt mere end fem milliarder kroner i de tyske fonde.

I Danmark tillader loven også handel med livsforsikringer, men herhjemme har ingen finansvirksomheder grebet muligheden.

Men spill på tidlig død kan hurtigt blive hverdag herhjemme, når Deutsche Bank

om kort tid træder ind på det danske bankmarked. Den tyske storbank afviser nemlig ikke, at interesserede danskere kan få mulighed for at putte deres penge i fonde. Banken har ingen betænkelighed ved konceptet.

»Vi informerer klienterne grundigt om chancer og risici knyttet til investeringerne, siger bankens talsmand Michael Lerner i en kort kommentar til de såkaldte »db kompass Life Fonde».

»Alment uacceptabelt«

Medlem af Etisk Råd Niels Jørgen Cappelen siger, at investeringsfonde byder ham stærkt imod, fordi Deutsche Bank gør liv og død til forretning.

Han opfordrer politikerne til at sætte en stopper for den type spekulation.

»Hvis bankerne ikke selv er i stand til at se, at det ligger uden for det alment acceptable, når man kan få gevinst på andres død, må der en etisk diskussion til og i sidste ende lovgivnings, siger Niels Jørgen Cappelen, der også er professor i teologi på Københavns Universitet.

Professor i etik på Roskilde Universitet Jesper Ryberg mener, det er uhenigtsmæssigt, hvis i forvejen stærke grupper i samfundet – som bankerne – på den måde får interesse i at blokere forbedringer af den generelle sundhed i befolkningen.

»En ting er, om man bryder sig om det investeringsmæssige. Noget andet og mere bekymrende er, hvis store banker har fordel af at bremse sundhedsreformer og

af andet, der er i strid med befolkningens interesser, for at beskytte deres egen investerings, siger Jesper Ryberg.

En bekymring, der ikke kan genfindes i regeringspartierne.

Venstres finansordfører Jacob Jensen kalder investeringer i tidlig død for »spøse». Men han slår fast, at bankerne selv er herre over deres investeringer, og så må det være op til danskernes egen moral, om de vil benytte sig af tilbuddene.

De konservatives finansordfører Mike Legarth er heller ikke bekymret: »Jeg kan ikke se noget odiøst i det. Hvis loventillader det, skal banken bare gøre det».

Det overrasker Socialdemokraternes finansordfører Morten Bødskov, at regeringspartier ikke har lært af finanskrisen, at investeringer som Deutsche Banks tidlige død-fonde var med til at starte krisen i sin tid.

»Som jeg ser det, ligger det her langt ud over, hvad almindelig sund konservativ bankforretning skal beskæftige sig med, siger Morten Bødskov.

kaare.pedersen@politik.dk

“Det er bekymrende, hvis bankerne har fordel af at bremse sundhedsreformer

Professor Jesper Ryberg

Les mere
1. sektion side 10

Roller Om at tage arbejdet med hjem

“Igennem den forestilling og mødet med de to piger fik jeg faktisk samlet mig selv sammen

Trine Dyrholm

3 Side 14-15

POLITIKEN MENER

Grænser for fattigdom

Hvad må litteratur koste?

Det er ikke noget kulturpolitisk problem, at flere og flere danske forfattere lever under fattigdomsgrænsen. Det er et socialpolitisk problem.

Men det er et kæmpestort kulturpolitisk problem, at sådan nærmer sig fattigdomsgrænsen. Det store postyr om de solte ti millioner i den såkaldte litteraturpulje, som regeringen nu vil fjerne, viser, hvor grelt det står til.

I ET LILLE LAND som Danmark er litteraturrigdom jo, at så stort et publikum som muligt kommer i kontakt med så høj kvalitet som muligt på landets eget sprog.

Men ved en fælles og nedbrydende indsats fra politikere, monopoldyndigheder og en selvmoderskabende bogbranche er der nu skabt strukturer på bogmarkedet, som gør det stadig sværere for det store publikum at komme i kontakt med andet end de forsvindende få bestsellere. Det er litterær fattigdom.

Og det paradoksale resultat af denne »liberalisme« er, at stabile støtteordninger bliver mere og mere påkrævet.

Derskal puljer og subvention til her og der og alle vegne, hvis danske skøn- og faglitterære bøger fortsat skal skrives, udbredes – og sælges til udlandet. Markedet fungerer ikke længere som andet end en mekanisme, der sørger for, at vindlerne tager det hele. Og hvis vi synes, at det faktisk er for fattigt, så skal der pumpes penge ud via Konsultation. Litteraturrådet og andre stærkt statslige og ikke-spør libérale organer.

Det er den dårlige nyhed.

DEN GODE NYHED ER, at de rene og skære statslige lømpepenge kan udvirke store nationale velsignelser lige nujagtig på litteraturs områder. Forfattere og oversættere er mildt sagt ikke dyre i drift, og som de seneste dages reportage har vist, har de femaste ti millioner kroner i litteraturpuljen gjort så meget gavn, at enhver aktiehandler ville tro, pengene var gearret med faktur tusind. Men nej, det er ti millioner årlige kroner, som siden 2002 har sikret hundredvis af bøger et liv i dansk litteratur – og tilfuge andre værker et liv i andre lande via støtte til provovsestøtelse.

En enkelt vindmølle koster 60 millioner kroner. En stump motorvej fra Herning til Holstebro koster 3 milliarder.

Vi kan hurtigt blive fattige. hb

Arla presser United Plantations

Danskkontrolleret plantagevirksomhed skal stoppe brug af farlige sprøjtgifte.

CLAUS BLOK THOMSEN OG MICHAEL LUND

M elerligganten Arla lægger massivt pres på den danske plantagevirksomhed United Plantations i Malaysia. Hvis ikke virksomheden garanterer sine ansatte sikre arbejdsvilkår og hurtigst muligt stopper brugen af farlige sprøjtgifte, vil Arla ikke længere bruge palmeolie fra United Plantations til pizzatopping og andre produkter.

»Det kan ikke gå hurtigt nok med at få stoppet brugen af de farlige sprøjtgifte, siger Arlas pressechef Theis Brøgger.

Kravet kommer efter, at United Plantations efter flere dages tavshed onsdag aften udsendte en pressemeddelelse, hvor virksomheden erkendte, at man ikke kun bruger den omdiskuterede sprøjtgift paraquat, som kan ødelægge lungerne,

men også den endnu farligere sprøjtgift monocrotophos. Virksomheden indrømmede også, at arbejderne ikke altid bruger det nødvendige beskyttelsesudstyr, når de anvender sprøjtgifte.

»Monocrotophos er et af verdens farligste sprøjtgifte. Blot man får få dråber på huden eller indånder det, kan man få forgiftninger, der giver synsforstyrrelser og i værste tilfælde lammer hjertet og åndedrættet, siger Erik Jørs, overlæge på Klinik for Arbejds- og miljømedicin på Aarhus Universitetshospital.

Arbejdere på United Plantations har blandt andet klaget over udslet, problemer med åndedrættet og kvalme.

»Det er meget kritisk, at man anvender monocrotophos, når arbejderne ikke er korrekt beskyttet, det vil føre til, at mange bliver forgiftet. De symptomer, arbejderne har, kan pege på forgiftning med monocrotophos, siger Erik Jørs.

United Plantations skriver, at monocrotophos udgør »mindre end 5 procent af virksomhedens samlede pesticidforbrug. Ud fra oplysninger på virksomhedens

hjemmeside svarer det til fem-seks ton om året, svarende til den mængde paraquat, United Plantations bruger.

Pressechef Theis Brøgger siger, at Arla ikke accepterer brug af disse stoffer:

»Vi kræver, at virksomheden kommer med en plan for hurtigst muligt at udfase stofferne. Vi kan ikke på nuværende tidspunkt sige, hvilken dato det skal være, men det skal være snarest muligt».

United Plantations' palmolie ender også hos chokoladefirmaerne Mars, Nestlé og Kraft, men ingen af firmaerne stiller krav om, at United Plantations skal stoppe brugen af farlige sprøjtgifte.

»Jeg kan ikke udtale mig om, hvorvidt brugen er uacceptabel, men det er noget, vi vil se på, siger Mette Fjeldsoe, talsperson for Mars.

United Plantations direktør Carl Bæk-Nielsen ønsker ikke at tale med Politiken.

claus.blok.thomsen@politik.dk
michael.lund@politik.dk

Ngo: Plantage presser de ansatte
1. sektion side 11

OPINEL PROFITRÆKERNEN

Denne professionelle popper/åbner er især god kvalitets og letkøbt design er et must for alle venedstater, til hvem kan det bestået er god nok.

Pris: 99 kr. Alm. pr. 1243 kr.

Køb på politikens.dk/ops. Sættes kun online!

POLITIKEN PLUS

5708370491050 00036

TENSON BUTIKKEN

IVÅNHØE BRITTA JACQUARD

Smart og feminin jacquard strikket trøje i en mix af ren ny uld lammeuld samt 100% polyamid. 1/2 byls samt lilla blomst-eksklusion på front og i sider for et friskt og sporty look.

Farver: turkis, fuschsia, råhvid, lysensid.

Str: 36 - 46.

Pris: 899,-

En perfekt varmehvide til de kolde vinter dage.

Soborg Hovedgade 34 • 2870 Dyssegård • Tlf. 3935 9118
www.tensonbutikken.dk

VILD SMUK OG ANDERLEDES

MY WORLD MAGES
DET VILDE I TITELSKALDE
KUNSTSTYKKE
18. AUGUST - 12. SEPTEMBER
WWW.MYWORLDOR

Contemporary Arts Festival 2010

Mærkevare UDSALG

Sidste UDSALGSDAG
Lørdag 11. September

Vestergaard Møbler

København:	Torvegade 55-57	tlf. 32 57 28 14
Lyngby:	Jernbanepladsen 19-25	tlf. 45 87 54 04
Næstved:	Merkurvej 3	tlf. 55 77 49 49
Holbæk:	Kåstrupvej 46	tlf. 52 45 45 45

Ngo: Giftplantage presser ansatte

I videoklip roser flere ansatte danskkontrolrede United Plantations. Men samtidig siger ngo'er, at virksomheden lægger voldsomt pres på arbejderne efter Politikens afsløring i giftsag.

De ansatte på den danskkontrolrede plantage United Plantations i Malaysia bliver overvåget af vagter og afbortet deres chefer, efter at Politiken har beskrevet arbejdsforholdene på plantagen.

Det fortæller en lokal græsrodsorganisation, efter at det er kommet frem, at arbejderne udsættes for livsfarlige giftstof og lider af åndedrætsbesvær, kvalme, rødlige negle og hovedpine – og at de får udløst uret odelagt og alt for varmt sikkerhedsudstyr.

Samtidig offentliggjorde United Plantations i går videoklip af ansatte, der roser ledelsen og sikkerhedsniveauet på plantagen og tager afstand fra de udsagn, flere arbejdere er kommet med over for Politiken.

I en optagelse, som i går blev offentliggjort på hjemmesiden YouTube, siger fire kvinder, som United Plantations hævder er blandt Politikens kilder, at de er blevet presset og lokket af avisens journalist samt medlemmer af den lokale græsrodsorganisation Tenaganita til at udtale sig.

Jeg fortalte dem (Politiken og Tenaganita, red.), at problemerne på mine hænder skyldes insektbid fra de røde hundler, men de insisterede på, at jeg skulle sige, at det var på grund af pesticider. De tvang mig til at sige det, siger én af kvinderne Puspas, som fortæller, at hun har arbejdet 15 år i selskabet.

Minima, der har arbejdet i virksomheden i fem år, siger i klippet:

«De tilbød os brød og vand, vi var bange for at spise det og tænkte, at det måske var forgiftet (...). De sagde, at hvis du siger det, vil vi hjælpe dig. Du vil få et hus.»

I et andet videoklip fra et fælles møde på plantagen roser flere ansatte ledelsen og især United Plantations' danske direktør, Carl Bek-Nielsen, der nyder den lokale haderstilet Dato'.

Jeg er meget ked af og opghidset over, at de har sværtet vores Dato' Carls gode navn til. Dato' Carl har hjulpet mig så meget. Jeg er en enlig mor, og han har hjulpet mig og givet mig et hus. Nogen har fremsat udukkommenterede beskyldninger og sværtet Dato's gode navn til. Jeg er me-

FARLIGT ARBEJDE. Medarbejdere hos United Plantations fortæller Politikeren, at de ikke kan holde ud at have beskyttelsesudstyr på, fordi det er for varmt. Foto: Claus Blok Thomsen

get opghidset og fortvivlet, siger kvinden Kanniga på filmoptagelsen, for hun bryder sammen i gråd.

Udsagnene i videoklipene, som United Plantations har offentliggjort sammen med en ti sider lang indsigelse mod Politikens afsløring, står i skærende kontrast til den video, Politiken optog af flere ansatte under et besøg på plantagen for tre uger siden. På grund af ønsket om anonymitet er deres ansigter slørede. De klager samstemmende over en række lidelser, som ifølge eksperter er klare symptomer på pesticidforgiftning.

Arbejderne fortæller også, at det sikkerhedsudstyr, de får stillet til rådighed, enten er huller eller alt for varmt til at bære i det tropiske klima.

lederen af den lokale græsrodsorganisation Tenaganita, Irene Fernandez, er ik-

ke spor overrasket over, at nogle af arbejderne pludselig forsvare United Plantations i de nye videoer fra selskabet.

«Vi har været i kontakt med plantagearbejdere, der fortæller, at ledelsen siden Politikens besøg på plantagen har udsat de ansatte og deres familier for lange og opslidende for. Angiveligt har de truet de ansatte med, at de bliver bortvist, hvis de taler med folk uden for plantagen. Ledelsen bilder de ansatte ind, at de har sat deres job på spil og nu risikerer at stå uden tag over hovedet, fordi deres virksomhed har påført virksomheden store økonomiske tab, siger hun.

«Desuden har man posteret flere uniformerede vagter rundt om plantagen. Det er et vanligt indgreb i de ansattes frihed. Det har skabt store spændinger og frygt blandt de ansatte. Men det overrasker mig ikke. United Planta-

tions er berygtet for at agere på den måde, siger Irene Fernandez. Også en af de lokale læger, Ravindran Naidu, optræder i en video til forsvar for United Plantations.

Selv samme læge siger ellers for åben skærm i indslaget på Politikeren, at han hver måned får 5-10 patienter med symptomer på pesticidforgiftning fra United Plantations. Men i videoen fra United Plantations, der blev publiceret i går, benægter han, at han nogensinde har fået patienter fra United Plantations med pesticidforgiftninger, og beskylder endvidere Politikeren for at manipulere med hans udtalelser.

Trods gentagne forsøg lykkedes det ikke i går for Politikeren at få lægens kommentar til de modstridende udtalelser. Heller ikke United Plantations ønsker at tale med Politikeren.

Politikens fastholder historie

Politikens chefredaktør Tage Ot kjær afviser kritikken af avisens journalistik. «United Plantations' anklager mod Politikeren om at presse og true arbejderne samt at love huse til medarbejderne er

uden hold i virkeligheden. Og den lokale ngo-organisation, Tenaganita, kan bevidne, at alle er citeret korrekt. Omvendt bekræfter Tenaganita om, at arbejderne er blevet udsat for et betydeligt pres fra United Plantations' side, efter at Politiken har omtalt forholdene på virksomheden.»

«Det helt afgørende er, at United Plantations har indrømmet, at det er forekommet, at arbejderne har sprøjtet med giftstoffet paraquat uden beskyttelse, samt at virksomheden benytter et af verdens farligste giftstoffer monocrotophos, siger Tage Ot kjær.

michael.lund@poli.dk

FAKTA SE MERE PÅ NETTET

Læs Politikens artikler og se interviewet med de ansatte og den lokale læge på www.politiken.tv. Se United Plantations' indslag og skriftlige indsigelse mod Politikens artikler på www.unitedplantations.com

Firmaer nøler om giftbrug

Flere kunder til United Plantations vil ikke svare på, om de accepterer brug af sprøjtgift.

CLAUS BLOK THOMSEN

Mens mejerigiganten Arla utvetydigt kræver, at den danske plantagevirksomhed United Plantations i Malaysia stopper brugen af farlige sprøjtgifte, er der mere forsigtige reaktioner fra virksomhedens andre store kunder som Nestlé, Mars og Kraft.

Sent onsdag aften indrømmede United Plantations, at den ud over den omdiskuterede sprøjtgift paraquat også bruger den endnu farligere sprøjtgift monocrotophos.

Verdenssundhedsorganisationen WHO er monocrotophos et af verdens absolut mest giftige sprøjtmidler, som selv i små doser kan lamme hjertet og åndedrættet.

United Plantations producerer palmeolie, som sælges til raffinaderiet Aarhus-Karlskamm, der blandt andet sælger olien videre til chokoladeproducenterne Nestlé, Mars og Kraft.

Hos Kraft vil informationsmedarbejder Kjersti Oppen ikke fortælle, om Kraft vil acceptere en leverandør, der bruger monocrotophos.

«Hvad jeg kan sige, er, at vi kræver en fuldstændig gennemgang af forholdene og er i dialog med vores leverandører.»

Aarhus-Karlskamm har oplyst, at Nestlé køber palmeolie af dem, men det vil Nestlé hverken be- eller afkræfte.

«Vi har en supplier code, som stiller krav om sunde og sikre arbejdsforhold hos vores leverandører, og vi vil selvfølgelig ikke sige overhørig, hvis en af vores leverandører bryder vores kontrakt, siger Susanne Wurtz fra Nestlé. Hun vil ikke svare på, om det betyder, at Nestlé vil stille krav til United Plantations eller Aarhus-Karlskamm.

Hos Mars oplyser talssperson Mette Fjeldsø, at virksomheden nu vil se på brugen af monocrotophos.

Samme svar lyder fra Aarhus-Karlskamm, som er delvis ejer af United Plantations.

«Vi vil lave vores egen uafhængige undersøgelse af forholdene på United Plantations, som munder ud i en rapport, siger informationschef Bo Svendsen.

United Plantations har budt en uafhængig undersøgelse af virksomheden velkommen. claus.blok.thomsen@poli.dk

Med vores tog er det næsten ligeså dejligt at køre til Sverige som at komme hjem igen.

København – Stockholm med internat, komfortable og bløde.

www.sj.se

CASALINGA

LATTE KOP

Farve: Hvid med mønster i grøn

Hvid med mønster i rød

Størrelse: 7,5 x 13,5 cm.

Materiale: Porcelæn

Pluspris 129 kr.

Alm. pris 155 kr.

www.politikenplus.com

Køb på politiken.dk/plus eller i Plusbutikken, Vestergade 22, København K

POLITIKENPLUS

Følg dit hjerte

Med en miljøvenlig Greenheart-mobil behøver du hverken at gå på kompromis med kvalitet eller samvittighed. Sony Ericsson Elm og Sony Ericsson Hazel er bl.a. fremstillet af genbrugsplast og vandbaseret lak, og manualen er ikke trykt, men ligger på mobilen. Du skal egentlig bare beslutte, om det skal være en slide-telefon eller ej.

Sony Ericsson Hazel med TDC Mobil Mix & Mobilordning50

199,-

Min. pris & mdr.: 1.892,-

Sony Ericsson Elm med TDC Mobil Mix & Mobilordning50

99,-

Min. pris & mdr.: 1.792,-

• 5 megapixel kamera
• Indbygget manual
• Strømbesparende oplader

TDC Mobil Mix

0/79
anmeld.

0/35
anmeldings-
afgift

0
kr./min

0
kr./min

199
kr./md.

PS: Oprettelse koster 249 kr. Med TDC Mobil Mix kan du sms'e og mmx'e lige så meget, du overhovedet gider i danske mobilnet inden for landets grænser. Både sms'et og mmx'et koster 0,29 kr./min og 0,35 kr./min. (inkl. moms). Alle priser gælder kun, hvis du holder dig inden for landets grænser og kun til privatbrug. TDC Mobil Mix kører over betalt net og du skal ikke betale for netabonnement. Gerne betingelse Mobilordning50: 50 kr./md. i.e. mdr.: 1.892,- kr./md. (inkl. moms). O.k.: Kontaktprisen for Sony Ericsson Hazel m. TDC Mobil Mix & Mobilordning50 er 499 kr. Kontaktprisen for Sony Ericsson Elm m. TDC Mobil Mix & Mobilordning50 er 399 kr. Tilbudene gælder kun til 19.09.10 eller så længe lager haves.

Besøg TDC Butik, se tdc.dk eller ring 80 80 20

Bacon på aktier

FUSION. Slagterikoncernen Danish Crown skal på aktier. Selskabets bestyrelse har fremlagt forslag om at flytte alle andelskoncernens kommercielle aktiviteter ind i et nyt Danish Crown A/S. Det skal bane vej for en eventuel fusion, skriver Morgenavisen Jyllands-Posten. Fusionsspartnere skal formentlig findes i Tyskland. På rygteboersen nævnes bl.a. Westfleisch (omsætning på 14 mia. kr. om året) som kandidat. Danish Crown, der årlig omsætter for 45 mia. kr., har været et andelselskab i 123 år.
 Ritau

Danskerne krejler sig til billigere huse

EJENDOMSHANDEL. Næsten fire ud af fem bolighandlere ender med afslag i den seneste udbudspris - igennemsnit lykkedes det at prutte prisen ned med over 90.000 kroner. Det viser en undersøgelse af 2.000 boligsalg i år hos landets største ejendomsmæglerkæde, EDC.
 »Udgangspunktet for boligkøberne i dag er, at de vil gøre en god handel. Vi kan også se, at der er størst interesse for de huse, hvor sælger er så stor, at prisen allerede er sat ned. Og folk prøver så at forhandle pri-

sen endnu længere ned», siger Birgitte Ringbæk, kommunikationskonsulent i EDC. Det står i stærk kontrast til for krisen, hvor sælgerne kunne holde auktioner over deres boliger for at banke prisen op. Jesper Bo Jensen, direktør i Fremforsik - Center for Fremtidsforskning, har arbejdet med prissætning på boligmarkedet de sidste 25 år. Han sammenligner tilstanden med markedet for hårde hvidevarer: »Der kan man stort set altid få en eller anden form for rabat, og sådan er det også nu, når man køber bolige, siger han. Det er de seneste års store prisfald på boligmarkedet, der har gjort danskere opmærksomme på, at en bolig kun har den pris, hvor en køber og sælger kan møde hinanden, mener Jesper Bo Jensen: »Man kan gætte på, hvad en bolig cirka kan sælges til, men man kan ikke sige, hvad den er værd. Og det er blevet tydeligt for mange i forbindelse for krisen. Derfor bliver der forhandlet rigtig meget på boligmarkedet for tiden.
 Ritau

Mærsk investerer mia. i Nordsøen

OLIE. Trods faldende produktion holder DUC milliarder i nye felt og teknologi. De sidste 10 år har Mærsk Olie og Gas alene brugt over 12 mia. kr. på den danske del af Nordsøen. Ifølge vice direktør Franz Willumh Sørensen er der stadig store værdier i Nordsøen, men det kræver investeringer i ny teknologi at hive olien op.
 Ritau

Rekordmange rejserne fra København Lufthavn

FLYTRAFIK. De rejsefyldte passagerer i Københavns Lufthavn har lagt krisen bag sig og slog alle rekorder sammen over. Med 6,4 mio. rejsende i alt blev det den mest travle sommer i lufthavnens 85-årige historie. »Den stærke vækst sammenlignet med de sidste år, viser, at danskerne har genfundet rejseledelse efter finanskrisen, siger Carsten Norland, salgsdirektør i Københavns Lufthavn, i en pressemeldelse. Sommeren blev rundet af med den mest travle august i

lufthavnens historie med mere end 21 mio. passagerer. Det er en stigning på 12,9 procent i forhold til samme måned sidste år, og det gjorde august til den fjerdtavleste måned i lufthavnens historie. En del af væksten skyldes indenrigstrafikken. Omkring 25 pct. flere passagerer tog til flyrind i Danmark i august i forhold til sidste år. Antallet af udenrigspassagerer steg i august med 11,6 pct., mens antallet af transferpassagerer steg med 16,9 pct.
 Ritau

GIFTSKANDALE

Pensionspenge står i kritiseret plantage

Danske pensionskasser tøver med at kritisere United Plantations, selv om FN's særlige landbrugsorganisation, FAO, i torsdags sagde, at UP handlede mod internationale retningslinjer.

CLAUS BLOK THOMSEN OG EMIL BERGLÖV

Selv om FN's særlige landbrugsorganisation, FAO, fastslår, at det er imod FN's internationale retningslinjer at bruge farlige sprøjtegifte i varme lande som Malaysia, vil hverken ATP, industriens Pension eller AP Pension på nuværende tidspunkt kritisere den dansk kontrollerede virksomhed United Plantations i Malaysia. Virksomheden anvender de to sprøjtegifte paraquat og monocrotophos, som er så farlige, at de er forbudt i Danmark og en lang række andre lande.

Fælles for ATP, Industriens Pension og AP Pension er, at de alle tre har investeringer enten i United Plantations eller i virksomhedens holdingselskab, United International Enterprises, eller oliefabrikken AarhusKarlshamn, som er delvist ejet af United Plantations.

Sprøjtegiften monocrotophos betegnes af verdenssundhedsorganisationen WHO som en af verdens absolut farligste sprøjtegifte.

Hvis man får blød fra huden, eller indåndet små mængder af giften, kan det føre til syrningsretelse og i værre tilfælde krampes og lammelse af åndedrættet og hjertet.

ATP's aktechef, Claus Winblad, siger, at

selskaber, som ATP investerer i, skal leve op til FN's retningslinjer om brug af sprøjtegifte. »Men det er ikke sådan, at vi har en grundholdning om, at vi er imod brug af monocrotophos», siger han.

De to sprøjtegifte monocrotophos og paraquat kræver, at man har beskyttelsesudrustning på som støvler, handsker, maske, forklæde og briller. FN's regler siger, at hvis ikke man kan holde ud at have det beskyttelsesudrustning på, så skal man undgå at bruge disse gifte.

Og det er netop tilfældet i varme lande som Malaysia, understregede FN's landbrugsorganisation, FAO, i Politiken i torsdags.

Investorer reagerer forskelligt ATP har aktier i AarhusKarlshamn, og ATP vil i første omgang nøjes med at tage kontakt til firmaet.

»De har lovet os, at de vil lave en undersøgelse af forholdene, og for vi konkluderer noget, vil vi gerne have deres resultater», siger Claus Winblad.

Derimod er AP Pension, som har aktier i United Plantations holdingselskab, United International Enterprises, lidt mere direkte: »Vi kan selvfølgelig ikke acceptere, at vi investerer i virksomheder, der bruger far-

ETIK ELLER AFKAST. Flere pensionskasser har penge i United Plantations, der sidder i gav et overskud på over en halv milliard kroner efter skat. Foto: Claus Blok Thomsen

lige stoffer, uden at medarbejderne er tilstrækkeligt beskyttet. Derfor vil vi kontakte ledelsen i United Plantations og bede om dokumentation for sikkerhedsforholdene», siger kommunikationschef Hans Dam. I Industriens Pension, som har aktier i

United Plantations, vil man ikke kommentere enkeltinvesteringer. Men pressechef Jens Almgear siger: »Vi er i dialog med de selskaber, vi investerer i. De skal vise en evne til at tilpasse sig den løbende udvikling. Hvorfor vil ikke sige, hvad I gør konkret?»

Politikeren kan onsdags afsløre, at arbejderne på den dansk kontrollerede plantage United Plantations i Malaysia udsættes for de to sprøjtegifte paraquat og monocrotophos. Bagge stoffer er livsfarlige, forbudt i Danmark, og FN fraråder brugen af stofferne.

»Det finder vi ikke er hensigtsmæssigt. Men jeg kan godt se, at det efterlader et spørgsmål om, hvad det betyder.

Men kan du fortælle mig, hvorfor I ikke vil sige, hvad I gør konkret?»

Jens Almgear.

Industriens Pension har lagt sine etiske retningslinjer ud fra firmaets hjemmeside. Her står, at pensionskassen følger hvert enkelt selskabs udvikling og vurderer ud fra det, hvordan man vil forholde sig til investeringerne.

»Industriens Pension finder, at det enkelte selskab, hvori Industriens Pension investerer, må udvise evne til at tilpasse sig den løbende udvikling i forhold til miljø og etik på de markeder, hvor det virker, idet det er afgørende for selskabets succes og dermed Industriens Pensions afkast ved at investere i selskabet»

Politikeren har over de seneste dage beskrevet, at arbejderne på det danske United Plantations plantager i Malaysia arbejder med livsfarlige giftstoffer, som i mange tilfælde bliver anvendt uden eller med manglende sikkerhedsudstyr. claus.blok.thomsen@pol.dk emil.berglow@pol.dk

GRØNNINGEN
 TILBAGE I KØBENHAVN
 Efter tre år i eksil udstiller GRØNNINGEN igen i København. Denne gang på Docken i Nordhavn. Politikens Læserer tilbydes en rundvisning i udstillingen med nogle af udstillingens kunstnere. Dockens store rum har inspireret mange af udstillerne til at udvikle omfangsrige værker, der spænder på tværs af kunstens mange forskellige former. Fra maleri og skulptur til installation, fotografi, videokunst og andre blandede former. GRØNNINGEN har de seneste år været igennem en fornyelsesproces, og mange nye kunstnere er kommet til. Derudover har vi inviteret fem gæstestudenter, den overraskende Papir, rumkunstner Anders Bonnesen, det unge talent Heine Klausen, kunstnerduoen Randi og Katrine og farvestrængente Michael March. Pluralisme og mangfoldighed opstår af sig selv, hvis man er mange nok. Det er altid GRØNNINGENS udfordring, at de udstillede værker, på tværs af de forskellige udtryksformer, opbejler tilstrækkelig kvalitet til, at mangfoldigheden kan læste sig fra at være tilfældig til at være interessant.

Udstillende kunstnere: Allan Ditte, Anders Bonnesen, Anette Harboe Flensburg, Anita Jørgensen, Arne Haugen Sørensen, Astrid Kruse Jensen, Bjørn Poulsen, Carl Magnus, Egon Fischer, Erik Werner, Eske Kath, Eva Koch, Eva Steen Christensen, Frans Kannik, Fritzi Hoff Jørgensen, Hans Pauli Olsen, Heine Klausen, Henning Damgaard-Sørensen, Hjørdis Haack og mange flere.
Torsdag 28. september kl. 16-19
 Docken, Færgelandsvej 35, Nordhavn
Pluspris 50 kr. + 10 kr. i gebyr. Pris for andre 75 kr. + 10 kr. i gebyr.
 Pris er inkl. værkforfattergebyr, liste over medlemmer samt en udstillingsavis.
Læs mere og bestil billet på politiken.dk/plus

POLITIKENPLUS

ELEKTRA Det ultimative teenageoprør
 Elektra er (både faktisk i en film) en riktild af stoffer, opvåg, svigt og seksuelle krænkelser. Hendes eneste håb er, at broderen Brestes vender hjem, så de i fællesskab kan hævne deres blodige fortid. Et hold af to professionelle skuespillere står på scenen sammen med nogle af vores stærke unge rappere, hiphopere, dansere og performere. Sammen skaber de en helt ny og anderledes totaloplevelse med afspil i Sofokles' klassiske havndrama. En moderne og hæslæsende version af den 2400 år gamle klassiker i et unikt samarbejde mellem Betty Nansen Teatret og CONTACT.
Instruktør: Niclas Bendixen. **Tekst:** Sofokles m.fl.
Medvirkende: Marijana Jankovic, André Babikian, Andrea Vagn Jensen m.fl.

Tid og sted: Fredag 24. september kl. 20
 Betty Nansen Teatrets anneksscene Edison, Edisonsvej 10, Frederiksberg.
A-billet Pluspris 125 kr. + gebyr. Alm. pris 205 kr. + gebyr.
B-billet Pluspris 105 kr. + gebyr. Alm. pris 205 kr. + gebyr.
 Ring og bestil en Politiken Plus-billet hos Betty Nansen Teatret på tlf. 33 21 14 90, mandag-fredag kl. 14-18, lørdag kl. 14-16. **Venligst Plus-kortet ved afhentningen.**
Læs mere på politiken.dk/plus

POLITIKENPLUS

POLITIKEN PRÆSENTERER
POLITIKEN
PUBLIKUMSPRIS
BUSTER 2010
NOMINERET: EEP! (2009)
 Instruktion: Ellen Smit. Land: Holland, Belgien.
 Palads Biografene: 11/9 - kl. 09.45
 Bibliografen: 13/9 - kl. 09.30
YNDLINGSFILM ELLER HADEFILM?
 Vår jury til Politikens Publikumspris på årets BUSTER festival og giver hjerter til de 10 nominerede film i biografen.
Læs mere om filmene og BUSTER på byen.dk/buster
Brug dit pluskort - gratis barn med som ledsager
 BUSTER
 BARN
 POLITIKEN

MAD
 Nye opskrifter hver søndag
 Find alle opskrifter på tjekdk/mad

Efter 15 år
 Hele lageret skal realiseres!
 Lørdag og søndag 11-17
SPAR 70%

Anders GI. Persisk	400x110	499,00	990
Bouababard Mori	235x235	99,00	1.990
Najafad GI. Persisk	320x225	299,00	2.500
Naim mtslike Persisk	350x250	69,00	15.500
Kestian Persisk	400x300	49,00	4.500
Turkman Persisk	400x250	89,00	3.900
Serabend Saruk	350x80	49,00	1.500

Holte Orientaliske Tæpper
 Kongevejen 237 - 2830 Virum - Tlf. 3962.3270

UDSALG PÅ DESIGNERLAMPER

MINST 15% på alle lamper // 20-30% på udvalgte lamper
Sidste chance søndag 12. september
 Gælder også på vores webshop!
 1.400 m² butik med bl.a. Fico, Foscarini, Lucaplano, Dabb, Bestlite, Viola Tom Dixon, Design By Us, Asger DC, Catalinà & Smith, Tossò, Pottalano, Moduloco, Estudio Design Italia, Lightyears og mange flere...

mekavi
 passion for lighting
 Returvej 1 - 2500 Valby - Tlf. 3538 6330 - www.mekavi.com
 Butikken er åben mandag til fredag fra 10 - 18 samt lørdag fra 10 - 17 og søndag fra 11 - 18

UDSALG
HAVEMØBLER ÷ 25%
 UDSILLINGSMODELLER

 FERMOB · FIAM · LAFUMA
 400m² udstilling i 2 etager
SOFAER · BORDE · GARDINER · INDRETNING
www.fick-to.com

Vi bliver behandlet som slaver

Kamachi, plantagearbejder

Røde knopper på arme, der klør. Opsvulmede kønsdele, som gør det smertefuldt at have sex og gå på toiletet. Kvalme og hovedpine. Politiken har mødt nogle af de kvinder, der arbejder på den dansk-kontrollerede plantagevirksomhed United Plantations i Malaysia.

Kamachi hader sit arbejde på den dansk-kontrollerede plantagevirksomhed United Plantations i Malaysia.

Hun arbejder hver dag med at samle frugter fra de mange palmetræer på plantagen. Hun frygter at blive alvorligt syg, fordi hun ofte bliver sat til at arbejde i områder af plantagen, der dagen forinden er blevet oversprøjet med pesticider.

Når hun skal på toiletet, prøver hun at sætte sig et sted, som ikke er blevet sprøjtet. Men det kan være svært at finde, fordi arbejdstempot er så højt, at hun ikke kan gå langt væk.

«Ofte har jeg ikke andet valg end at sætte mig et sted, hvor dampene fra pesticiderne stadig stiger op. Det gør, at hele området omkring min vagina begynder at klø og brænde, og det gør ondt, når jeg tisser. Nogle gange begynder jeg også at bløde, og huden bliver meget irriteret, så det også gør ondt, når jeg har sex», siger hun.

Udadtil gør United Plantations meget ud af at fortælle, at plantagen har to sundhedsklinikker, der hjælper de ansatte. Men Kamachis erfaring er, at klinikkerne ikke er til meget hjælp.

«De fortæller mig bare, at det er helt normalt, at området omkring min vagina klør og gør ondt», siger hun.

Politiken har de seneste dage beskrevet, hvordan landarbejdere på den udskældte danske plantagevirksomhed United Plantations i Malaysia siger, at de bliver syge af at sprøjte med farlige pesticider.

Men plantagen råder også over en stor arbejdsstyrke af primært kvindelige landarbejdere som Kamachi, som ikke har til opgave at sprøjte med pesticider, men derimod at samle frugterne op fra palmetræerne.

Frugterne bruges til fremstilling af palmeolie, som bl.a. bliver brugt i produktionen hos fødevareregiganten Arla og de store chokoladefirmaer Toms, Nestlé, Mars og Kraft. Så når danskerne for eksempel køber deres Marabou chokolade eller Toblerone, kan der være palmeolie fra United Plantations.

Kamachi og en håndfuld af hendes øvrige kvindelige kolleger er så utilfredse med arbejdsforholdene, at de har trodsset deres frygt for ledelsen og indvilliget i at mødes med Politiken. Ifølge kvinderne har ledelsen ladet forstå, at de ansatte ikke må mødes med fremmede for at fortælle om deres arbejdsvilkår.

«Bliver vi opdaget, bliver vi fyret», siger Kamachi, der i virkeligheden hedder noget helt andet. Den eneste betingelse for at tale, som hun og de øvrige kvinder stiller, er, at de forbliver anonyme. Hvis de

PS FAKTA
UNITED PLANTATIONS

United Plantations producerer palmeolie, som bruges i en lang række forskellige produkter fra fødevarer og kosmetik til sæbe. Virksomheden sætter meget af sin palmeolie til AarhusKarlshamn, som delvist selv ejes af United Plantations. På AarhusKarlshamn bliver osten forarbejdet og solgt videre til bl.a. mejerigiganden Arla og de internationale chokoladeproducenter Toms, Mars, Nestlé og Kraft.

United Plantations havde sidste år et underskud på over en halv milliard kroner efter skat. Virksomheden afviser alle beskyldninger om, at arbejderes sikkerhed ikke er i orden.

HOVEDKONTOR. United Plantations siger, at de laver sundhedsstjek på deres arbejdere. Men de arbejdere, som Politiken har talt med, siger, at de sjældent får hjælp på United Plantations sundhedsklinikker. Foto: Claus Blok Thomsen

MULIG FORGIFTNING. En landarbejder viser de røde knopper frem, som hun har på brystet og armene. Udsæst kan være et symptom på pesticidforgiftning. Kvinden siger, hun ofte rarer ved palmetræer, som lige er blevet sprøjtet med sprøjtegifte. Foto: Claus Blok Thomsen

fyres, mister de ikke kun deres arbejde, men også deres bolig, fordi landarbejderne på United Plantations bor på plantagen.

«Men vi vil gerne have sandheden frem, og den er, at vi bliver behandlet som slaver», siger Kamachi.

Med et udtryk af væmmelse i ansigtet fortæller hun og hendes kolleger, at de næsten hver dag bliver sendt ned i grofter for at samle nedfaldne frugter fra palmetræerne op. Melllem de lange rækker af palmetræer i plantagen er der mange steder gravet grøfter, som skal lede vandet fra de kraftige tropiske regnskyl væk. Men når ikke det regner, bliver vandet til en stillestående sort suppe, som ifølge kvinderne får en stærk metallisk stank, fordi mange af de pesticider, som sprøjtes på palmetræerne, også løber ned i grofterne. Det eneste, som tilsyneladende kan leve i vandet, er små orme.

«Vandet når os nogle steder helt op til knæene, og vi kan se ormene svømme rundt i det», siger Kamachi.

Kvinderne tjener i gennemsnit 38 kroner om dagen, men de fortæller, at de kun får fuld udbetaling, hvis de hver dag samler 16 sække med palmetræfrugter.

«Hversækkvæjer cirka 50 kilo. Vi kan ikke holde til det arbejde, men vi har ikke noget valg, fordi vi har brug for pengene», siger en af kvinderne og fortæller, at hun samme dag har været på en privat klinik uden for plantagen. Hun har kraftige smerter i ryggen og maven på grund af det hårde arbejde.

«På plantagens klinik får vi altid de samme piller udleveret, uanset hvad vi fejler. Pillerne hjælper ikke, men plantagen vil ikke betale, hvis vi selv opsøger en læge uden for plantagen. Derfor har jeg selv måttet betale for de smertestillende piller, jeg har fået ordineret i dag fra den private klinik. Men det er ikke altid, at jeg har råd til at opsøge en privat klinik», siger hun.

De andre kvinder bryder ind og fortæller, at de alle har store smerter i ryggen og underlivet.

«Nogle af os er blevet undersøgt på en privat klinik, hvor lægen sagde, at vores livmoder er nedsunken, fordi vi hver dag løfter så mange kilos, siger en af dem.

Kvindernes normale arbejdsdag er på otte timer, men ofte arbejder de over for at tjene ekstra penge. Arbejdet begynder klokken 6.30 om morgenen, hvor de bliver kørt ud i den del af plantagen, hvor der

HÅRDT ARBEJDE. Ud over sprøjtearbejdere har dansk-kontrollerede United Plantations også ansat mange medarbejdere - især kvinder - til at indsamle palmetræfrugterne fra træerne. Foto: Claus Blok Thomsen

skal samles frugten der dag. Alle er i de tidlige morgentimer begyndt temperaturen at snige sig op omkring de 30 grader, samtidig med at luftfugtigheden tager til og føles som en tung, klam dyne, der lægger sig om én.

«Vi medbringer selv vand og vand, som vi sætter det sted, hvor vi begynder. Men ofte får vi først pause klokken 11, hvor vi får lov til at gå tilbage til det sted, hvor vo-

res vand og vand er. Så vi får intet at drikke i fire en halv time», siger en af kvinderne.

Det betyder også, at de ikke har mulighed for at vaske hænder, og det er et stort problem, hvis palmetræerne kort tid forinden er blevet sprøjtet med pesticider.

«Vi kan ofte lugte, at pesticiderne stadig sidder på frugterne, når vi skal samle dem sammen. Luften er meget stærk, og den giver os hovedpine, kvalme og ånde-

BAGEN KORT
Politiken skrev i onsdags, at den dansk-kontrollerede plantagevirksomhed United

Plantations i Malaysia bruger den farlige sprøjtetil paraquat. Hvis man får giften ind i kroppen gennem munden eller når på huden selv i små doser, kan den adslæge lungerne. Samtidig fortalte landarbejdere til Politiken, at det i Malaysias fugtige varme er uudholdeligt at bære det udstyr, som skal beskytte dem mod giften. Det er ud over lange bukser og langærmede bluser gummistøvler, handsker, maske, forklæde og briller. Derfor tager arbejdere ofte udstyret af. Ledelsen på United Plantations udsendte en dag efter en pressemøde i landet, hvor den erkendte, at arbejderne nogle gange sprøjter med sprøjtemidler uden beskyttelsesudstyr. Ledelsen erkendte også, at den ved siden af paraquat også bruger den endnu farligere sprøjtetil monocrotophos. Blot man får få dråber af denne gift på huden, kan man få kramper, og hjertet og åndedrættet kan blive lammet. Arbejdere på United Plantations har fortalt Politiken, at de ofte lider af bl.a. åndedrætsproblemer, kvalme, udslæt og negle, der bliver rødlige. Det er ifølge flere eksperter klassiske tegn på forgiftning med sprøjtemidler. Torsdag fastslog FN's landbrugsorganisation, FAO, at det er imod internationale retningslinjer at anvende sprøjtegifte som paraquat og monocrotophos i lande som Malaysia, hvor man ikke kan holde ud at have det reglementerede beskyttelsesudstyr på.

drætsbesvær. Den får os også til at miste appetitten, siger kvinderne.

United Plantations er tilsyneladende en virksomhed, hvor den øverste ledelse ikke sørger for, at dens ordre bliver fulgt hele vejen gennem ledelseshierarkiet. Ifølge kvinderne er ledelsen opat på, at de ansatte skal bruge det reglementerede sikkerhedsudstyr, når de kommer i nærheden af pesticider. Kvinderne er opdelt i små hold, der ledes af en holdleder, men ifølge kvinderne bekymrer holdlederne sig ikke om sikkerheden, men kun om, at kvinderne laver så meget som muligt.

«Ifølge reglerne skal vi bruge handsker, når vi indsamler frugterne. Men de handsker, vi får af virksomheden, er store og klodse. Hvis vi bruger dem, når vi samler frugt ind, kommer der for meget jord og skid med, og det vil vores holdleder ikke have. Så får vi skældud. Så vi kan kun lave vores arbejde, hvis vi tager handskerne af», siger de.

Derudover kan de heller ikke holde ud at have de store handsker på i den kraftige, fugtige varme. De bærer kun handskerne, fortæller de, når en tilsynsførende fra ledelsen kommer rundt for at tilsæ, at arbejdet går rigtigt for sig.

Nogle gange har kvinderne for deres egne penge købt tætsiddende handsker af den slags, som bl.a. læger og sygeplejersker bruger.

«Men det har vi ikke råd til at blive ved med, fordi de er meget tynde og går nemt i stykker», siger de.

Kvinderne er sikre på, at deres krop har taget skade af omgangen med de mange sprøjtegifte.

En af dem viser sine tæer frem på den ene fod. Her er neglene røde og misfarvede og ser ud, som om de er på vej til at falde af. Det er ifølge en lang række videnskabelige undersøgelser et typisk symptom på pesticidforgiftning.

En anden af kvinderne viser sin ene arm frem. Hæle vejen operer der røde knopper, som hun siger klør og svier. Hun hvirver ned i hålsbåndingen på sin kjole. Også på brystet har hun røde knopper.

Kvinderne fortæller, at de jævnligt bliver indkaldt til tjek på plantagens sundhedsklinik. «De fortæller, at vi vil høre fra dem, hvis deres undersøgelser viser, noget er galt. Vi får aldrig selv resultaterne fra undersøgelsen se at se, og vi får aldrig at vide, at noget er galt», siger de.

De seneste par uger har ledelsen på United Plantations forsøgt at finde ud af, hvem der er Politikens kilder.

Ifølge græsrodsorganisationen Tenaganita har ledelsen bl.a. opsporet flere kvinder, som den mistænker for at være kilderne, og aftalt dem og deres familier medlemmer.

Ledelsen har fået virksomhedens vagter til at intensiverer patruljerne ved disse kvinders huse og splittet dem ad, så de ikke længere arbejder på det samme hold.

United Plantations danske direktør, Carl Bek-Nielsen, ønsker ikke at tale med Politiken.

Har du det rigtige lån i din bolig?
Ring 70 10 29 48
Nykredit

VEJRET. Overskyet med udbredt regn, senere byger. 16-18 gr. Frisk vind til kuling fra syd og sydvest

INTEKSTAKTUELLE

Soldater under mistanke for narkosmugling

Britisk militærpoliti er i færd med at undersøge anklager om, at britiske soldater har brugt militære fly til at smugle heroïn fra Afghanistan hjem til Storbritannien. Det britiske forsvarsministerium tager anklagerne meget alvorligt og har allerede nu indsat flere narkohand og sikringsprocedurer for udrejse fra blandt andet Camp Bastion, hvor også de danske soldater befinder sig.

1 Side 9

“

Løkke kan lære meget af Reinholdt, som er ved at bukke begge ender sammen på sin kvindelige socialdemokratiske modstander Peter Mogensen

1 Side 2

SEJNUNIVALE

Affald fra marker kan skabe en million nye job

Hvis bare en fjerdedel af den overskydende halm fra EU's marker omdannes til biobrændstof, vil det kunne skabe en million nye arbejdspladser og dække 62 procent af EU's samlede forbrug af fossilt brændstof, viser undersøgelser. Danske Novozymes, der producerer de enzymer, der omdanner halm til ethanol, ser kæmpe forretningspotentiale i affaldsvennyret, men savner klare politiske signaler.

1 Side 13

JANNAK

Bombemænden forvirrer politiet med spiontricks

Politiets har endnu ikke haft held til at afsløre identiteten på bombemænden fra Hotel Jørgensen. Og den anholdte gør sig store anstrengelser for at sløre sin identitet. Blandt andet har han fillet serienummeret væk fra sin bilmotorkasse. Og han har bedt om at få både Bibelen og Koranen udlånt. Terroristens spiontricks under sig over mandens metoder, som er mere kendetegnende for spioner end for terrorister.

1 Side 4

POLITTIKEN

Tirsdag
14. sept. 2010
Årgang 126 Nr. 345
Pris 22,00
Kundecenter
Politikken 70 15 01 01
1. udgave
www.politikken.dk

Pia K. sjofler Kunstråd

DF's leder gik med stor offentlig bevågenhed ind i Statens Kunstråd. Men hun har aldrig deltaget i et eneste møde. Det har tre andre politikere heller ikke.

LEA WIND FRISIS OG TORBEN BENNER

Pia Kjærsgaard har en fraversprocent på 100 i Statens Kunstråd, hvor hun har siddet i repræsentantskabet siden sidste efterår.

Det ærger flere af de faglignende medlemmer af rådet, der yder økonomisk støtte i millionklassen til udøvende kunstnere.

»Det er mildest talt pinligt, at man lader sig indvælge i et repræsentantskab og derpå holder sig væk - ikke mindst hvis man udmelder sin interesse så markant, som Pia Kjærsgaard gjorde, siger Allan Hilton Andersen, der sidder i repræsentantskabet for Dansk Forfatterforening. »Jeg havde virkelig set frem til diskussionerne med Pia Kjærsgaard efter hendes bandbulle i Politiken sidste år, tilføjer han.

Da DF-formanden trådte ind i Statens Kunstfond og Statens Kunstråd sagde hun: »Jeg mener altså det her alvorligt, og alle dem, som måtte have fordomme om, hvad jeg ved om kulturlivet, de kan godt tro om igen. Jeg ved faktisk temmelig meget, og jeg har tænkt mig at levere et stykke seriøst arbejde.

I dag erkender Pia Kjærsgaard blødt, at hun og de øvrige politisk udpegede medlemmer ikke gør det godt nok.

»Jeg vil give kritikerne fuldstændig ret, at vi glimrer ved vores fravær. Det har ikke været slemt, slet intet eller dovenskab fra min side, det har bare ikke kunnet lade sig gøre, fordi jeg havde vigtigere politiske opgaver, når der var møder, siger hun.

Siden de nye medlemmer af repræsentantskabet trådte sammen i efteråret, har der været fire møder i Kunstrådets repræsentantskab. Kulturofficer for Socialdemokraterne Mogens Jensen, Enhedslistens Per Clausen og SF's Pernille Frøhm er ligesom Pia Kjærsgaard ikke mødt op til et eneste møde.

Den konservative Henrik Rasmussen, den radikale Marlene B. Lorenzen og Liberal Alliances Anders Samuelsen har hver blot deltaget i et enkelt møde, mens Venstres kulturofficer, Troels Christensen, har deltaget i tre.

Flekt af de nævnte politikere har dog deltaget i møder i Kunstfonden, der ligesom Kunstrådet yder økonomisk støtte til kunstneres arbejde for et samlet budget på over 500 millioner kroner.

torben.benner@politik.dk

Politikere vælger kulturen fra
2. sektion side 3

Legepatruljer | Hver anden folkeskole uddanner elever i at lege med deres kammerater

1 Side 7

På Fredensborg Skole i Nordsjælland står de ældre elever for at underholde de kammerater, der vil være med til at lege i det store frikvarter. Fænomenet hedder legepatruljer og er så populært, at knap hver anden folkeskole nu har en. Erfaringen viser, at legepatruljer lægger en dæmper på konflikter og mobning. Foto: Finn Frandsen

POLITTIKEN MENER

Tyrkisk ja

Sundt farvel til kemalismen i Tyrkiet

Med et markant ja til regeringens reformforslag tog Tyrkiet i søndags endnu et stort skridt i retning af at skabe et moderne europæisk demokrati. Forfatningsreformen var først og fremmest et opgør med den på mange punkter udemokratiske forfatning, der blev vedtaget under militærdiktaturet i 1960'erne. Af samme grund har både EU-kommissionen og for eksempel vores egen udenrigsminister håbet på det resultat, der nu foreligger.

Nejsgjerne i Tyrkiet har argumenteret med, at reformen vil styrke parlamentet og regeringens indflydelse over de øverste domstole og den øverste anklagemyndighed i landet. Det kan umiddelbart forekomme betænkeligt, men skal ses i sin tyrkiske sammenhæng.

Dele af retsvæsenet har sammen med dele af militæret ageret en slags overdommer i tyrkisk politik, der med både legale og illegale midler har spændt ben for det demokratiske valg af flertalsreformvilje. Jasejren er derfor også et opgør med resterne af det kemalistiske overformynderi over for samfundet, der stammer fra 1920'erne.

DET ER velkendt, at Kemal Atatürk skabte en verdslig stat, hvor religionen var statskontrolleret. Men det glemmes ofte, at staten også var autoritær, og at dens europæiske inspiration nok så meget kom fra det italienske moderniserende diktatorer i Italien og senere Tyskland som fra de europæiske demokrater. Tyrkiet regeres i dag af et moderat konservativt, islamisk inspireret parti, AKP, der i høj grad kan sammenlignes med de store europæiske kristendemokrater. Det har gjort mere for både de politiske og økonomiske fremskridt i landet end de fleste af sine sekulære forgængere.

REFORMERNE BRINGER Tyrkiet tættere på EU, men det er værd at bemærke, at EU's støtte til reformerne har spillet en meget beskedent rolle for jasejrens sejr. Nævnen har endda argumenteret med, at der skulle ske noget før at undgå, at Tyrkiet blev regeret fra Bruxelles og Washington. Jasejdens endelige sejr er tyrkernes og regeringens parti, AKP's, eget resultat. Det er en sejr for demokratiet og alle dets friheder - herunder den religiøse, der åbenlyst har været undertrykt i kemalismens navn. At den demokratiske bevægelses rødder er agte tyrkiske, er måske det allerbedste ved resultatet. Ingen vil fremover kunne påstå, at demokratiet er af Europas største lande blot en importvare. ts

Staten vil give United Plantations millionstøtte

Alle partier tager afstand fra, at Energistyrelsen vil bruge omkring 20 millioner kroner til et klimaprojekt på stærkt kritiseret dansk plantagevirksomhed i Malaysia, der bruger farlige sprøjtegifte.

CLAUS BLOK THOMSEN

Energistyrelsen er langt fremme med et klimaprojekt, hvor staten over de næste to år vil belønne den danskregistrerede plantagevirksomhed United Plantations i Malaysia for at nedsætte dens udslip af drivhusgasser.

Ifølge Energistyrelsen er det fornuftligt, hvor stort beløbet er, men Politiken efterlyser, at virksomheden kan se frem til at få omkring 20 millioner kroner af skatteyderes penge.

Støtten vækker stor forargelse hos samtlige partier i Folketinget, fordi Politiken den seneste uge har beskrevet, hvor

dan virksomheden bruger nogle af verdens farligste sprøjtegifte, selv om de er forbudt i Danmark og mange andre lande. Ansatte på virksomheden klager over, at sikkerhedsudstyret ofte er i stykker og for varmt at have på, og mange af dem har åndedrætsproblemer, udslæt og andre symptomer på at være forgiftet med sprøjtegifte.

Venstres miljøordfører, Eyvind Vesselbo, kalder Energistyrelsens samarbejde med United Plantations for meget betænkeligt.

»Man burde sætte samarbejdet på standby, indtil virksomheden har stoppet brugen af de farlige sprøjtegifte, siger

han og kræver en redegørelse af sin egen partifælle, klima- og energiminister Lykke Friis.

På baggrund af Politikens artikler vil Energistyrelsen nu undersøge forholdene på United Plantations og sender senere på måneden ansatte til Malaysia.

»Det er en del af vores kontrakt med virksomheden, at sikkerhedsforholdene for arbejderne er i orden, og det ser vi os nu nedsaget til at tjekke, siger presseschef i Energistyrelsen Ture Falbe-Hansen.

Imod FN's retningslinjer

I et brev til Energistyrelsen oplyser United Plantations, at virksomheden umiddelbart først agter at stoppe brugen af sprøjtegiften monocrotophos om et år - i midten af 2011. Monocrotophos er så farligt, at man kan få alvorlige forgiftninger, blot man får dråber på huden. FN's Landbrugsorganisation, FAO, fastslår i sidste uge, at det er imod FN's internationale retningslinjer at bruge giften i lande som

Malaysia, fordi landarbejderne i det fugtige og varme klima ikke kan holde ud at bære det nødvendige beskyttelsesudstyr som forklæde, maske, briller, gummihandsker og gummihandsker.

Det får partier fra Enhedslisten, SF, de radikale og Socialdemokraterne til Venstre og Dansk Folkeparti til at forlange, at Energistyrelsen stiller krav til virksomheden om at stoppe brugen af farlige sprøjtegifte, for samarbejdet kan fortsætte.

Men Energistyrelsen er ikke umiddelbart indstillet på at følge politikernes krav.

»Vi vil forsøge at presse på, så udfasningen sker hurtigst muligt, men i første omgang vil vi tage en dialog med United Plantations, siger Ture Falbe-Hansen.

United Plantations' direktør, Carl Bek-Nielsen, ønsker ikke at tale med Politiken. claus.blok.thomsen@politik.dk

United Plantations giver sig
1. sektion side 11

Rejs med Politiken

ITALIEN
Siciliens Ansigter
8 dage fra 7.980,-
Kiplings Toscana
8 dage fra 5.880,-
Telefon 47 16 12 20
www.kiplingtravel.dk

ART COPENHAGEN
THE Nordic Art Fair 2010
FORUM COPENHAGEN
17 - 19 SEPTEMBER 2010
WWW.ARTCOPENHAGEN.DK

Indien er kun et smil væk.
Book nu og flyv med Austrian Airlines til Indien.
Mumbai fra DKK 3.989 Delhi fra DKK 4.069
Austrian
Go Easy To

Amalfikysten
Seafood, citronlunde og smalle æstetier i et af verdens smukkeste kystlandskaber
En oase med fly transfer, dansk rejseleder & dejligt hotel
Pris fra 4.990,-
Afroise hver søndag midt i 17.10

5787309410129 00037

Millioner til Skat

SKATTEJAGT. Det skærpede fokus på skattesnydere får skatteminister Troels Lund Poulsen (V) til at trække i håndbremsen i forhold til de massive nedsættelser, som Skat har været igennem siden 2005.

Morgenavisen Jyllands-Posten skriver, at skatteministeren har fået godkendelse til lægsskilling i Finansministeriet på 138 millioner kroner, og sammen med 96 millioner kroner fra Skats egne kasser bruges der nu 234 millioner kroner på at øge loftet for Skats lønudbetalinger i år.

Ritzau

Skrappere kapitalkrav til bankerne

BASEL III. De strammere regler til bankernes kapitalstyrke bør ikke blive noget problem for de danske banker.

Det vurderer viceudvalgsleder Klaus Willemslev-Olsen, Finansrådet, efter at nye såkaldte Basel III regler er faldet på plads. Reglerne strammer kapitalkravet til 7 procent mod hidtil 2 procent.

»Men banker har til 2018 for at opfylde det. Der er ikke nogen af de danske banker, der ikke kan opfylde kravene, vurderer viceudvalgslederen.

Han tager alskjæp, nær-

most positivt, på de nye krav: »Der er sket en stramning, men det var også nødvendigt efter krisen.

Resultatet af Baselforhandlingerne faldt ud stort set som forventet, vurderer han. Det samme gør Danske Banks chef for investor relations, Martin Gottlob. Han tilføjer, at Danske Bank ligger væsentligt over kravet om de 7 procent.

I Tyskland vurderes det, at de nye krav vil føre til, at de største banker skal ud og hente betydelige beløb i ny kapital.

»Men de tyske banker har

gennemgående ikke været særlig velkonsoliderede. Det er også især tyskerne, der har forsøgt at få en længere overgangssperiode for at få tid til at bygge kapitalen op», siger Klaus Willemslev-Olsen.

Han peger på, at Baselkomiteen i weekenden har truffet beslutninger om solvenskrav. Men de danske banker har i højere grad problemer med de såkaldte likviditetskrav, der kan ramme den danske realkreditmodel.

Her er der endnu ikke truffet endelige beslutninger.

Ritzau

Besøgsrekord i Fårup Sommerland

FØRLYSTELSE. Med godt 602.000 gæster sætter det nordjyske sommerland Fårup besøgsrekord for 6. år i træk. Besøgstallet er i år steget med knap 21.000 i forhold til året før. Fårup Sommerland kan også glæde sig over øget popularitet blandt norske gæster. Antallet af norske besøgende steg med 38 pct.

Ritzau

Statens repræsentanter valgt ind i Amagerbanken

STABILITET. To nye medlemmer blev på en generalforsamling i går valgt ind i Amagerbankens bestyrelse. De nye ansigter er Steen Hove og Steen Hemmingsen, som begge er udpeget af det statslige selskab Finansiel Stabilitet.

Bestyrelsesformand Niels E. Nielsen takkede aktionærerne, fordi valget betyder, at aftalen med Finansiel Stabilitet, som sikrer kapital til banken, nu kan blive opfyldt. Aftalen med Finansiel Stabilitet sikrer den kriseramte bank adgang til 13,5 mia. kr.

Dermed er banken sikret frem til andet kvartal 2013.

Niels E. Nielsen havde også ros til sin direktør, Jørgen Brændstrup, der har spillet en central rolle i både bankens krisetid og nuværende redningsaktion.

Jørgen Brændstrup har be-

SPRØJTEGIFTE

United Plantations giver sig

Den kritiserede virksomhed lover at stoppe brugen af to af sine mest kritiserede sprøjtegifte.

CLAUS BLOK THOMSEN

Den danskregistrerede plantagevirksomhed United Plantations i Malaysia begynder nu at give efter for den kritik, som den seneste uge er haglet ned over virksomheden. I et brev til Energi styrelsen skriver virksomhedens danske direktør, Carl Bek-Nielsen, at virksomheden allerede i næste måned agter at stoppe brugen af sprøjtegiften paraquat. Ifølge en pressemeddelelse, som virksomheden sendte ud i sidste måned, hed den hidtidige udfasningsfrist ellers 1. januar 2011.

Paraquat er et meget ondskudret sprøjtemiddel, fordi det kan ødelægge lungerne, hvis det kommer ind i kroppen gennem sår eller indånding. Der findes ingen modgift, så forgiftninger er meget svære at behandle.

Men virksomheden bruger også en endnu mere problematisk sprøjtegift - monocrotophos - som ifølge Verdenssundhedsorganisationen, WHO, er en af verdens absolut farligste sprøjtegifte. Blot man indånder små mængder eller får få dråber af den på huden, kan det i værste fald føre til kramper og lammelser af hjertet og åndedrættet.

I sit brev til Energi styrelsen skriver Carl Bek-Nielsen, at virksomhedens interne mål er at udfase det omkring midten af 2011, hvis ikke før.

Carl Bek-Nielsen har i flere dage afvist at tale med Politiken, men virksomheden er ikke kommet med denne oplysning i nogle af de pressemeddelelser, den har sendt ud, efter at Politiken for en uge siden skrev den første af en række artikler om, at arbejderne på virksomheden lider af blandt andet udslæt, åndedrætsbesvær og kvalme. Det er klassiske symptomer på pesticidforgiftning.

Når man sprøjter med farlige sprøjtemidler, er det reglementeret med beskyttelsesudstyr: handsker, gummistøvler, maske, forklæde og briller foruden langarmede bluser og lange bukser. Ifølge flere arbejderne, som Politiken har talt med, er beskyttelsesudstyret ofte i stykker og derudover for varmt at have på i Malaysias fugtige klima.

Energi styrelsen er ved at etablere et samarbejde med United Plantations, hvor virksomheden vil opføre tre biogas- og et biomasseanlæg, som skal bruges til at lave energi ved forbrænding af affaldsprodukter fra virksomhedens produktion af palmeolie. Dette skal ske på en klimavenlig måde, som reducerer udslippet af drivhusgasser.

20 millioner i støtte

Ifølge Politikens oplysninger er planen, at staten de næste to år skal betale United Plantations omkring 20 millioner kroner, så Danmark i det store klimaregnskab kan tillade sig at udfælde lidt flere drivhusgasser, mod at United Plantations reducerer sit udslip.

Men det fremgår også af aftalen, at sikkerhedsforholdene for arbejderne skal være i orden på virksomheden.

På baggrund af Politikens artikler sendte Energi styrelsen direktør, Ib Larsen, derfor et brev til United Plantations i sidste uge, hvor han blandt andet spurgte, hvornår virksomheden vil stoppe brugen af paraquat og monocrotophos.

Samtlige partier i Folketinget forlanger nu, at Energi styrelsen skal kræve, at virksomhedens øjeblikkeligt stopper brugen af de farlige gifte.

Socialdemokraternes miljøordfører, Mette Gjørskov, kalder det »horribelt«, at United Plantations vil bruge monocrotophos et år endnu.

»Vi skal ikke bruge skatte kroner på at støtte en virksomhed, som forgifter medarbejderne, siger hun.

claus.blok.thomsen@pol.dk

»Vi skal ikke bruge skatte kroner på at støtte en virksomhed, som forgifter medarbejderne«

Mette Gjørskov (S)

»Jeg var talentløs, da jeg gik på kunsthøjskole«
 Som ung rejste han rundt og heilede for at minde sine landsmænd om holocaust. Lige nu udstiller han i den helt store stil på Louisiana. Interview med maleren Anselm Kiefer. Kultur

”Nu er min hørelse fikset”

**Heine Sørensen
Kranfører**

Efter jeg har fået høreapparat, skal jeg ikke koncentrere mig så meget mere, når jeg er sammen med andre mennesker. Bedre hørelse har givet mig et nyt liv.

PRØV GRATIS ET HØREAPPARAT
 RING OG BESTIL TID LIGE NU PÅ 70 230 560

DANSK HØRECENTER

- CHARLOTTENLUND, Jægersborg Allé 18
- ESBJERG, Strandbygade 15-17
- FAABORG, Herregårdscenret 104
- HADERSLEV, Storegade 33
- HELINGSØR, Hovedvagsstræde 7
- HJØRRING, Banegårdspladsen 3
- HOLBÆK, Smedelundsgade 43
- HORSENS, Allégade 2
- KOLDING, Slotsgade 12
- KØBENHAVN, Esplanaden 24
- MIDDELFART, Jernbanegade 75
- NYBORG, Norrevoldgade 33
- NÆSTVED, Ringstedgade 27A
- ODENSE, Norregade 71
- ODENSE, Rosengårdcentret
- SVENDBORG, Vestergade 153
- SØNDERBORG, Perlegade 1
- VIBORG, Graven 28
- ÅRHUS, Valdemarsgade 32
- AABENRAA, Borgmester Finks Gade 4
- AALBORG, Maren Turis Gade 5

www.dkhc.dk

HOS OS FÅR DU 4 ÅRS GARANTI OG SERVICE

Har du det rigtige lån i din bolig?

Ring 70 10 29 48

Nykredit

VEJRET. Lidt sol med byger, senere byger med torden. 13-16 gr. Frisk vind til kuling fra sydvest og vest.

ANALYSE

De indvandrer glade svenskere er en myte

Fremstillingen om, at svenskere skulle være mindre kritiske over for indvandrere end danskere, holder ikke til et nærmere eftersyn. I hvert fald ikke når talen falder på ikkevestlige indvandrere. Det viser en ny omfattende undersøgelse, som professor Christian Albrect Larsen har gennemført. På nogle områder er svenskerne ligefrem mere skeptiske, f.eks. når det gælder de økonomiske omkostninger ved indvandringen.

Side 8

JANVÅR

Præster vil indføre viselser af homoseksuelle

Fremover skal homoseksuelle par kunne indgå registreret partnerskab i kirken. Det anbefaler et udvalg primært bestående af biskopper og præster nu kirkeministeren. Udvalget opfordrer til nye ritualer, som dog adskiller sig smule fra de traditionelle viselser. Blandt andet vil der fortsat være tale om partnerskab og ikke ægteskab. Præster skal fortsat kunne sige nej til at velsigne homoseksuelle i kirken.

Side 5

ØKONOMI

Chokoladeproducenter vil ikke forholde sig til giftsag
Danske storbanker risikerer brandudsalg af obligationer

POLITIKEN

Onsdag

15. sept. 2010
Årgang 126. Nr. 346
Pris 22,00
Kundecenter
Politikeren 70 15 01 01
2 udgave
www.politiken.dk

Kontroversielle billeder af krigsfanger mørklagt af regeringen

En cd med »Abu Ghraib-lignende« billeder er dukket op i en sag, hvor Forsvarsministeriet står anklaget for at have udleveret fanger til tortur i Afghanistan. Forsvarets auditører er gået ind i sagen.

MATIAS SEIDELIN OG MARTIN KAAE

Folketingets Udenrigspolitisk Nævn er i dyb hemmelighed blevet orienteret om, at der eksisterer billeder af krigsfanger, som er blevet tortureret i forbindelse med danske soldaters udsendelse til Afghanistan i 2002. Oplysningen om de kontroversielle billeder kommer fra en dansk soldat, som på det tidspunkt selv var udstationeret i Afghanistan.

Ifølge et fortroligt dokument, som Politiken er kommet i besiddelse af, har forsvarsminister Gitte Lillelund-Bech (V) beskrevet billederne som »Abu Ghraib-lignende«. Hun har sagt, at oplysningerne om de kontroversielle billeder kommer fra Kammeradvokaten, der i øjeblikket forsvarer regeringen i en sag om fange mishandling i 2002.

Oplysningerne bliver nu undersøgt af Forsvarets Auditørkorps.

»Vi er gået i gang med at undersøge nye oplysninger, men af hensyn til den eventuelle videre efterforskning kan jeg ikke sige mere«, siger auditør Lone Damgaard. Den soldat, der har billederne, ønsker at være anonym, fordi han frygter for sin sikkerhed. Politiken erfarer, at billederne ligger på en cd, og at han over for Kammeradvokaten har kaldt den sin »livsfor-sikring«.

I 2002 blev soldaten sammen med omkring 100 andre danske soldater udsendt til Kandahar i Afghanistan for at medkæmpe mulige al-Qaeda- og Taleban-terrorister i området. Siden er det flere gange kommet frem, at fanger, som de dan-

- 2002 Danske soldater overleverer afghanske fanger til amerikanske soldater
2004 Anklager om mishandling af afghanske fanger i amerikansk varetagt
2005 Danske auditører afviser anklagerne
2006 Den danske regering afviser anklagerne på ny
2010 Cd med billeder afleveres til Kammeradvokaten

ske styrker udleverede til USA i marts 2002, hævdede, at de blev mishandlet i den amerikanske fangelejr Camp Kandahar.

En af de fanger, som danskerne overleverede til amerikanerne, anlagde sidste år erstatningssag mod forsvarsministeriet i Danmark. Han hævder, at amerikanske soldater mishandlede ham, efter at de danske soldater havde udleveret ham til USA's fangelejr Camp Kandahar. Han mener, at den danske regering på det tidspunkt burde have vidst, at han ville blive udsat for tortur, hvis han blev udleveret til USA.

Abu Ghraib vækker bekymring

Efter Gitte Lillelund-Bechs orientering af Udenrigspolitisk Nævn har politikerne stillet en lang række uddybende spørgsmål til billederne. De vil blandt have at vide, om der er danske soldater på billederne. Hvornår de er taget, og hvem der har taget dem. Og hvor længe forsvaret har kendt til dem.

Ikke mindst regeringens vurdering af, at billederne er »Abu Ghraib-lignende«, vækker nemlig bekymring. Abu Ghraib var det fængsel i Irak, hvor det første gang i 2004 kom frem, at krigsfanger systematisk blev tortureret og mishandlet af deres amerikanske fangevogtere.

Da billederne dengang blev afsløret i de amerikanske medier, chokerede de verden.

Anders Ladekarl, der er generalsekretær for Dansk Røde Kors, mener, at den danske regering straks bør lægge alt frem i sagen.

»Vi tror på, at både regeringen og forsvaret ønsker at leve op til den humanitære folkeret på alle områder. Derfor er det også nødvendigt at være helt åben om fortiden, hvis man vil bevare sin troværdighed«, siger han.

SF: Regeringen har et problem

SF's medlem af nævnet, Holger K. Hansen, ønsker ikke at kommentere oplysningen om den kontroversielle cd direkte. Men han siger, at regeringen har et problem i sagen med Danmarks fangeudleveringer til USA i 2002.

»Denne her fangesag har kørt i alt for mange år. Og i og med at der bliver ved med at komme nye oplysninger frem, så mener jeg, at regeringen en gang for alle skal få undersøgt det til bunds, siger han og hævder, at regeringen senest i 2007 frikendte sig selv i sagen.

Daværende statsminister Anders Fogh Rasmussen, der nu er generalsekretær for Nato, udtalte dengang kategorisk, at der »nule at komme efter i sagen. Enhedsleders medlem af Udenrigspolitisk Nævn, Frank Aaen, har den modsatte opfattelse.

»Vi er blevet orienteret om, at der er kommet nye væsentlige oplysninger frem i fangesagen fra Afghanistan i 2002. Det lyder meget voldsomt, og det er selvfølgelig også derfor, nævnet er blevet orienteret om det«, siger Frank Aaen.

I en mail til Politiken skriver forsvarsminister Gitte Lillelund-Bech, at sjeen kan bekræfte, at der er fremkommet nye oplysninger.

»Oplysningerne kom til mit og Forsvarsministeriets kendskab 18. august 2010 og blev af Forsvarsministeriet 20. august 2010 videregivet til Forsvarets Auditørkorps med henblik på at lade auditørerne undersøge, hvad der er op og ned i sagen. Indtil det er klarhed over, hvad der er op og ned i sagen, har jeg, af hensyn til auditørernes videre undersøgelser, ikke yderligere kommentarer.«

matias.seidelin@poli.dk

Fangesag blusser op 1. sektion side 4

Champions League | FCK-Rubin Kazan 1-0

Side 14

FC København kom godt fra start med en 1-0 sejr over russiske Rubin Kazan i gruppe D i Champions League. I gruppens anden kamp vandt Barcelona 5-1 hjemme over græske Panathinaikos. Foto: Jens Drejsting

POLITIKEN MENER

Sidste olie

Danske firmaer ignorerer medarbejders sundhed

Social ansvarlighed lyder så flot. Alle firmaer med respekt for deres eget image har i dag et officielt mål om at opføre sig ordentligt, respektere love og behandle medarbejdere anstændigt. Det store danske planteelevfirma AarhusKarlshamn har f.eks. erklæret i sin politik for »corporate social responsibility«: »Vi stræber efter at minimere de miljømæssige konsekvenser af vores aktiviteter gennem ansvarlig forvaltning, udbrædt miljøbevidsthed og anvendelse af teknologier med lav miljøpåvirkning.«

I praksis er virkeligheden imidlertid ofte en anden. Som Politiken har påvist i en artikelserie om den danske plantagevirksomhed United Plantations i Malaysia – som er susterelskab til AarhusKarlshamn og desuden leverer palmolie til virke-somheden – er der langt fra ord til handling. United Plantations har erklæret, at de i strid med FN's anvisninger har brugt den farlige sprøjtegift paraquat, der kan ødelægge lungerne, og den endnu farligere sprøjtegift monocrotophos.

I virkelighedens verden er der ingen udbrudt miljøbevidsthed, og teknologier med lav miljøpåvirkning bliver sjældent anvendt. I bestyrelseslokalerne og i markedsføringsafdelingerne er luften måske fyldt med fine ord, men ude i plantagerne inddæmmer arbejderne sundhedsskadelige gifstoffer.

DE FROMME hensigts erklæringer om miljø- og medarbejderskytelse synes alt for ofte at være udtænkt af reklamefolk, som ikke har noget med selve produktionen at gøre. Store koncerner som Mars, Kraft, Nestlé og Toms mangler stadig at forklare, hvordan de har kunnet se gennem fingre med forholdene på United Plantations. Danske pensionskasser som ATP, AF Pension og Industriforsikring, der alle har investeret i United Plantations, står også med et forklaringsproblem.

Forskellen mellem ord og handling er som dag og nat: Hjemme i Danmark markedsfører firmaerne og pensionskasserne sig som ansvarlige, gode og etiske, men ude i plantagerne gælder jungleloven. Heldigvis har opmærksomheden haft en effekt. Det er positivt, at enkelte handelspartnere som Arla- og nu også Energistyrelsen – presser hårdt på for at få United Plantations til at stoppe brugen af de farlige sprøjtegifte. Men det er i bund og grund pinligt og hyklerisk, at flere af de store danske og internationale firmaer ikke følger sig forpligtede af deres egne ord om ansvarlighed og af egen drift sikrer sig ordnede forhold hos underleverandører. Im

Gourmetmiddag med chokolade

Pakken Plus og Bio Bøjen Invitere til middag på Aalborg. Læs mere på politikensplus

POLITIKENPLUS

Siciliens Ansigt 8 dage fra 7.980,-
Kjplings Toscana 8 dage fra 5.980,-

Telefon 47 18 22 20
www.kjplingstravel.dk

ITALIEN

Siciliens Ansigt 8 dage fra 7.980,-
Kjplings Toscana 8 dage fra 5.980,-

Telefon 47 18 22 20
www.kjplingstravel.dk

Canal psych. Anette Mortensen, ana@inpraxis.dk, 28858130
Canal psych. Ane Werner, aw@inpraxis.dk, 22520213
Canal pæd psych. Dorthe Nissen, dn@inpraxis.dk, 22992560
Sygeplejerske, MÅRC. Dorthe Lund-Jacobsen, dlj@inpraxis.dk, 40828466

Læs om inpraxis systemiske og narrative uddannelser, samt aktiviteter på www.inpraxis.dk

- organisationsudvikling
behandling
supervision og coaching
undervisning

Langsvej 37, 3400 Hillerød

Indien er kun et smil væk.
Book nu og flyv med Austrian Airlines til Indien.
Mumbai - DKK 3.989 Delhi - DKK 4.069
Austrian
www.austrian.com

Næsten for godt til at være gratis
Madmagasinet Irma krydret.
Hent det nye nummer i din Irma i dag.
Irma

“ Så vidt jeg ved, landede Mark på benene, hver gang vi smed ham ud ad et vindue

Gilbert Williamson, tidligere chef for Mark Hurd

Side 14 Mark Hurd var kendt for to ting i USA indtil for en måned siden: Han var en knivskarp chef for teknologigiganten Hewlett-Packard, og han var så knastør, at han skrev sit dagsprogram op i regneark. Men pludselig blev han fyret i en sexskandale, dømt ude, genansat i konkurrenten Oracle og sagsøgt af HP. Hvem siger, at erhvervsliv er kedeligt?

INDHOLD

Etik er en slagvare.....	4
Virksomheder siger et, gør noget andet.....	4
Minister ind i sag om sprøjtegifte.....	5
EU's store krisepulje begravnes i papir.....	6
De arbejdsløse fra Danfoss kigger langt efter EU-hjælp.....	6
Hvem skal regere efter Ratan Tata?.....	8
Analyse: USA står over for en massiv jobkrise.....	10
Kommentar: Stop klynkeriet og reformér finanssektoren.....	11
Dansk skib sejler lige nu i ishavet.....	12
»At vi vender om, er ikke en mulighed.....	13
Portræt: Her slog regnearket ikke til.....	14
Lunde på nettet.....	16
Kontorliv: Twitter er ikke løsningen for ledere.....	16

ØKONOMI

okon@pol.dk

Ansvarshavende redaktør: Tøger Seidenfaden

Erhvervsredaktør: Tage Otkjær, tage.otkjær@pol.dk

Redaktør af Økonomi: Adam Hannestad, adam.hannestad@pol.dk

Telefon: 33 47 21 69 Fax: 33 15 41 17

annoncer telefon: 33 47 29 82

The Financial Times Limited (2010) har fuld copyright på alle artikler i dette tillæg, hvor forfatteren angives som Financial Times. Politiken har det fulde ansvar for nøjagtigheden og kvaliteten af oversættelsen.

SIDE 2

TAGE OTKJÆR
ERHVERVSREDAKTØR

United Plantations viser globaliseringens bagside

Vil fødevareproducenter kræve farlige sprøjtegifte udfaset – eller blot undersøgt?

Politikeren har gennem en uge afdækket et skidt arbejdsmiljø hos den danskkontrollerede plantagevirksomhed United Plantations, der udvinder palmeolie i Malaysia.

I den konkrete sag er problemet, at produktionen af palmeolie er baseret på, at palmerne regelmæssigt sprøjtes med to af verdens farligste giftstoffer. Og i forbindelse med brugen af den ene har virksomheden erkendt, at arbejderne i nogle tilfælde ikke har brugt den fornødne beskyttelse.

Tirsdag kunne Politiken så fortælle, at United Plantations udfaser de to giftstoffer efter pres fra Energistyrelsen, der yder støtte til nogle projekter med biobrændsel på virksomheden.

Egentlig en trivial sag om svigt i det lokale arbejdsmiljø, der altså desværre frem til udfasningen giver arbejderne uacceptable skader. Men perspektivet er langt større.

Arbejdet på plantagerne i Malaysia er et eksempel på hverdagen under globaliseringen. At små dimser eller ingredienser, der produceres, udvindes eller dyrkes nogle bestemte steder på jord-

kloden, indgår i produktion, der foregår mange andre steder i verden.

De dårlige forhold på United Plantations er altså en problemstilling, globaliseringen har gjort nærværende på alle mulige områder.

I den aktuelle sag indgår palmeolien som en ingrediens i stribevis af fødevarer og andre dagligvarer, der produceres verden rundt af store multinationale firmaer som Nestlé, Kraft og Mars samt i Danmark hos f.eks. Toms og Arla.

Det er virksomheder, der alle vedkender sig et ansvar ikke bare over for egne ansatte, men for hele det omgivende samfund – det omfatter naturligvis forholdene hos de underleverandører, man benytter sig af.

Selskaber svigter landarbejdere

Disse leverandørkæder kan være meget lange, så det er svært at sikre, at alt er i orden hele vejen fra jord til bord. Det bør medgives.

Men her er kæden kort. United Plantations leverer palmeolien til fødevareproducenterne via sit associerede selskab AarhusKarlshamn. Alligevel har kunderne ikke ulejliget sig med at sikre, at arbejdsforholdene er acceptable hos United Plantations.

Fødevareproducenternes svigt er det helt afgørende.

På deres respektive hjemmesider skorter det ikke på ord om »vores an-

svar«, programmer for social ansvarlighed, erklæringer om kædeansvar i forhold til underleverandører osv., osv.

Og flere af virksomhederne har tilsluttet sig FN-netværket Global Compact, der netop skal sikre sammenhæng i det sociale ansvar.

I de omtalte virksomheder er den indsat helt sikkert langt mere end tomme ord. Men omvendt må

man spørge, hvad arbejdet nytter, når Politiken ganske enkelt kan påvise brug og kritisabel omgang med farlige gifte?

Reaktionerne efter afsløringerne er også værd at notere. Nestlé og Mars ignorerer Politikens henvendelser. Modsat har Kraft, Toms og Arla lovet handling, men Kraft og Toms nøjes med at kræve undersøgelser, redegørelser osv. Kun Arla har svunget sig op til at kræve et stop for de farlige giftstoffer.

De noget spage reaktioner – Arla undtaget – kan nemt give det indtryk, at mange producenter reelt ikke leverer en handlekraft, der sikrer et ordentligt arbejdsmiljø hos underleverandørerne. En trist mistanke, for beslutningen om at udfase de farlige gifte efter pres fra Energistyrelsen viser, at kontante krav om social ansvarlighed virker.

tage.otkjær@pol.dk

Foto: Wally Santana/AP

Tæpper af plastik fantastisk til ofrene i Pakistan

TAIWAN. På hjælpeorganisationen Tzu Chi Foundations fabrik i Taipei, Taiwans hovedstad, fremstiller man tæpper af brugte plastikflasker. Tidligere på året uddelte organisationen tusinder af tæpper til de

overlevende efter jordskælvet i Haiti. Nu er organisationen i gang med at producere tæpper til de overlevende efter oversvømmelserne i Pakistan.

Tzu Chi er en buddhistisk ngo, og orde-

ne betyder 'medfølelse og lindring'. Tzu Chi blev grundlagt i 1966 af Dharma Master Chen Yen, som tror på, at fraværet af altruistisk kærlighed over for andre er roden til mange af verdens problemer.

Overblik

Swedbank nyder godt af Gardell

Finansmanden Christer Gardells opkøb af Swedbank-aktier har straks givet resultater. Tre uger efter, at den aggressive investor meddelte, at han nu er storaktionær, er bankens værdi øget med ti milliarder danske kroner. Siden 23. august, da det kom frem, at Gardell sammen med den amerikanske finanslegende Carl Icahn havde købt knap fem procent af aktierne i Swedbank, har der været frygt for en fjendtlig overtagelse, og andre aktionærer har lovet at bekæmpe makkerparrets indflydelse. Men i samme periode er prisen på en Swedbank-aktie steget fra 80,30 til 90,95 svenske kroner. Dermed er Gardells investeringselskab Cevian Capital og Carl Icahn også blevet 363 millioner danske kroner rigere, skriver Dagens Industri. (tp)

Iran mister sin folkevogn

De internationale sanktioner rammer Iran stadig hårdere, og nu er der også lykket for import af landets populære bil. Kia Motors har indstillet eksporten til Iran, efter at den sydkoreanske regering i sidste uge fulgte USA's og EU's eksempel og indførte sanktioner mod landet på grund af dets atomprogram. Den billige Kia-model Pride er nærmest blevet Irans folkevogn og udgør 30-40 procent af den iranske bilpark, skriver Financial Times. (tp)

Finanssektor må fyre 80.000

Den internationale finanssektor kan blive nødt til at spare 80.000 arbejdspladser væk, særligt inden for værdipapirhandel i de kommende 18 måneder, spår den amerikanske bankanalytiker Meredith Whitney i en ny rapport. Hun siger til Bloomberg News, at selve grundlaget for indtjeningen på Wall Street og i andre finanscentre har været i tilbagegang i tre år, og at det nu vil føre til nedskæringer på omkring 10 procent. Meredith Whitney har nydt stor respekt, siden hun i 2007 vurderede, at mægtige Citigroup var underkapitaliseret og forudsagde, at banken ville blive nødt til at skære i aktieudbyttet. (tp)

Grækenland på salgsturne

Den græske finansminister, Giorgos Papakonstantinou, indleder i dag en rundrejse i Europa, hvor han sammen med embedsmænd fra EU og Den Internationale Valutafond vil forsøge at overbevise investorer om, at landets økonomi er på rette spor. Møderne i London, Paris og Frankfurt kommer på et kritisk tidspunkt, for investorernes tillid til Grækenland og andre europæiske 'udkantsøkonomier' er faldende, skriver Financial Times. I sidste uge steg renten på græske, irske og portugisiske statsobligationer kraftigt på grund af frygt for en statsbankerot i Grækenland, banksektorens problemer i Irland og manglen på reformer i Portugal. (tp)

Ikeas far går til stålet

Møbelkæden Ikeas grundlægger, Ingvar Kamprad, går ind i stålindustrien. Ifølge Dagens Industri er selskabet Inter Ikea BV nemlig blandt investorerne i hedgefondens Triton, der i sidste måned købte næsten hele stålkoncernen Ovako, der blandt andet opererer i de nordiske lande. Ovako har 15 produktionsanlæg og omkring 4.000 ansatte. (tp)

Etik er en slagvare

Handling skal følge ord. Sådan mener disse store selskaber, der bruger palmeolie fra den dansk-kontrollerede virksomhed United Plantations. De har alle klart definerede etiske profiler, der står i deres årsregnskaber og på deres hjemmesider. Men virkeligheden passer ikke altid ind i det billede, virksomhederne gerne vil tegne af sig selv.

Her er et udpluk af, hvad virksomhederne skriver på deres egne hjemmesider.

Toms

»Toms stræber efter at bidrage til udvikling og forbedring af ansvarlig virksomhedsdrift inden for vores indflydelses- og forretningsfære og til at skabe gennemsigtighed i sociale og miljømæssige forhold. Derfor har vi tilsluttet os FN Global Compact, som danner rammen om vort arbejde med CSR. Toms Leverandør Code of Conduct afspejler de ti principper i FN Global Compact.»

Virksomheder siger

Nestlé, Mars, Toms og Kraft kalder sig etiske, men accepterer at få palmeolie fra United Plantations, der bruger farlige sprøjtegifte. Alt for slapt, mener Forbrugerrådet.

CLAUS BLOK THOMSEN OG EMIL BERGLÖV

Går man ind på store fødevarerkoncerners hjemmesider, er der stort set ingen grænser for, hvor miljøvenlige og socialt ansvarsbevidste virksomhederne er.

Tag for eksempel Nestlé, som kalder sig selv verdens største fødevarerkoncern. På sin danske hjemmeside skriver virksomheden: »Nestlé bestræber sig på at producere og markedsføre fødevarer på en miljøvenlig måde. Dette omfatter hele produktionskæden fra råvarer, emballage, lager, produktion, markedsføring og distribution til affaldssortering.»

Men den seneste uge har Nestlé været knap så villig til at fortælle, hvordan virksomheden forholder sig til miljøet og den måde, dens råvarer bliver produceret på.

I Nestlés chokoladeproduktion indgår palmeolie, som virksomheden bl.a. køber af olieraffinaderiet AarhusKarlshamn, der igen får en del af sin palmeolie fra den dansk-kontrollerede plantagevirksomhed United Plantations i Malaysia.

Politikken har den seneste uge beskrevet, hvordan United Plantations bruger de livsfarlige sprøjtegifte paraquat og monocrotophos, som begge er forbudt i Danmark og resten af EU. FN's landbrugsorganisation, FAO, fastslog i sidste uge, at FN's internationale retningslinjer fraråder at bruge de to farlige sprøjtegifte i varme lande som Malaysia, hvor arbejderne ikke kan holde ud at have det reglementerede beskyttelsesudstyr på.

Selv siger arbejderne på virksomheden til Politiken, at de bliver syge af arbejdet og lider af bl.a. åndedrætsbesvær, udslæt,

kvalme og negle, der bliver rødlige. Det er ifølge en række eksperter typiske tegn på pesticidforgiftning.

Men over for Politiken vil Nestlé ikke svare på, om virksomheden får palmeolie fra United Plantations.

»Vi udtaler os principielt ikke om kommercielle relationer«, har talsperson for Nestlé, Susanne Wurtz, gentagne gange understreget over for Politiken.

Ordlyden bliver ikke anderledes, selv om AarhusKarlshamn over for Politiken bekræfter, at Nestlé er en af raffinaderiets store kunder og får palmeolie, der bl.a. kommer fra United Plantations.

Nestlé ønsker heller ikke at svare på, om virksomheden accepterer leverandører, der bruger sprøjtegifte imod FN's anbefalinger.

»Vi har en *supplier code*, som stiller krav om sunde og sikre arbejdsforhold hos vore leverandører, og vi vil selvfølgelig ikke sidde overhørig, hvis en af vores leverandører bryder vores kontrakt«, sagde Susanne Wurtz i sidste uge til Politiken, men afviste at svare på, om det betød, at Nestlé vil stille krav om, at United Plantations skal stoppe brugen af de farlige sprøjtegifte.

Toms: Vi er ikke eksperter

Nestlé er ikke noget enestående eksempel. Også andre fødevarerfirmaer som Mars, Toms og Kraft får palmeolie fra United Plantations gennem AarhusKarlshamn. Ingen af disse firmaer har foreløbig sagt, at de vil stille krav om et stop for sprøjtegifterne.

Jesper Møller, direktør for Toms og samtidig formand for Dansk Industri, vil slet ikke gå ind i diskussionen. Direkte adspurgt om, hvordan Toms som ansvarlig virksomhed kan bruge palmeolie fra United Plantations, når FN kritiserer United Plantations' brug af farlige sprøjtegifte, svarer han:

»Jeg vil ikke forholde mig til det videnskabelige i det, så derfor tager vi dialogen gennem leverandøren.»

Så der er ikke noget, I konkret vil gøre nu?

SAGEN KORT

Det dansk-kontrollerede firma United Plantations ejer store områder med palmetræer i Malaysia, som bruges til at producere palmeolie. Olien bruges i chokolade og en lang række andre produkter som kosmetik og sæbe. Virksomheden bruger de to sprøjtegifte paraquat og monocrotophos, som henholdsvis kan ødelægge lungerne og lamme hjertet og åndedrættet. Ledelsen på virksomheden har erkendt, at arbejderne ikke altid er tilstrækkeligt beskyttet, men afviser, at de bliver syge. Arbejdere siger til Politiken, at de lider af bl.a. åndedrætsbesvær og udslæt, der er typiske symptomer på pesticidforgiftning.

»Nej, vi går generelt op i, at alle vores leverandører efterlever de retningslinjer, der er. At de beskytter deres arbejdsstager og så videre. Men jeg kan ikke hele tiden tage stilling til det ene og det andet stof. Jeg er ikke ekspert i giftmidler«, siger Jesper Møller.

United Plantations har konsekvent nægtet at tale med Politiken. Virksomheden skriver i en pressemeddelelse, at den regner med at udfase sprøjtegiften paraquat i næste måned, mens den umiddelbart først vil udfase den endnu farligere sprøjtegift monocrotophos om et år.

Men virksomheden har også taget videooptagelser af bl.a. landarbejdere, som ledelsen mener er Politikens kilder. Her fortæller arbejderne, at de skulle være blevet lokket og truet af Politiken til at sige, at de bliver syge af sprøjtegifte.

Optagelserne er lagt ud på YouTube, og

Det hjælper ikke noget at lægge sin etiske handlingsplan ud på internettet, hvis man ikke er klar til at leve op til den Rasmus Kjeldahl, Forbrugerrådet